

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та контролю розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)»

ШИФР КРМ.ЦТФО.1.941-03.2.8

Здобувач(ка): _____ Дашевська Є.М.

Керівник: _____ к.е.н., доц. Євтушевська О.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ”12“ грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – *Економіки бізнесу і контролю*
Кафедра – *Цифрових технологій фінансових операцій*
Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*
Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*
Освітня програма – *«Діджитал-облік і контроль»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Дашевської Єлизавети Миколаївни

-
1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку та контролю розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)»*

Затверджена наказом від 08 грудня 2022 р. наказ № 941-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *8 грудня 2023 р.*
3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.*

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: *Теоретичні основи обліку та контролю об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти організації та методики контролю об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.*

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Євтушевська О.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Дашевська Є.М.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та</i>	22.10.23 - 12.11.23	
4. <i>Практичні аспекти організації й методики контролю за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	13.11.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Антонова М.А.

Керівник роботи _____ Дашевська Є.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Дашевська Є.М.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та контролю розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)

Кваліфікаційна робота містить три розділи, вступ і висновки.

В першому розділі розкрито економічну сутність і правові засади обліку податку на додану вартість, охарактеризовано нормативно-правову базу, особливості укладання податкової звітності.

В другому розділі наведена економічна характеристика ТОВ «Чорноморська іграшка», а також аналіз здійснено фінансовий аналіз діяльності підприємства за два роки.

Третій розділ роботи присвячений особливостям обліку на досліджуваному підприємстві та характеристикою бухгалтерського і податкового обліку розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій у ТОВ «Чорноморська іграшка». Досліджено питання контролю розрахунків з податку на додану вартість.

У висновках наведені конкретні пропозиції щодо удосконалення обліку податку на додану вартість та поліпшення ефективності діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 75 с.
таблиць	– 29
рисуноків	– 6
додатків	– 12

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	8
1.1. Економічна сутність податку на додану вартість	8
1.2. Нормативно-правові положення оподаткування податком на додану вартість	17
1.3. Бухгалтерський і податковий облік податкового зобов'язання та кредиту по ПДВ	22
1.4. Механізм обчислення ПДВ та подачі декларації	25
Висновки до розділу 1	31
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»	33
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	33
2.2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»	35
Висновки до розділу 2	54
3. ФІНАНСОВИЙ ТА ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»	55
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	55
3.2. Облік розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій	58
3.3. Особливості контрольної перевірки діяльності підприємства органами державної податкової служби	63
Висновки до розділу 3	70
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Питання правового регулювання оподаткування, зокрема податком на додану вартість - є одним з найбільш значимих у механізмі функціонування податкової системи. Сфера оподаткування завжди характеризувалася наявністю діаметрально протилежних інтересів держави й платників податків, що зумовлює постійний пошук нових оптимальних підходів і методів вирішення суспільно-правових конфліктів. Забезпечення балансу інтересів платників і держави стало основним завданням податкової реформи 2010 року результатом якої стало прийняття Податкового кодексу України. Хоча останній і запровадив спрощення адміністративних процедур (автоматичне відшкодування), стимулював інноваційно-інвестиційну діяльність, в цілому кодифікував податкове законодавство, окремі проблеми залишились актуальними. Так, у системі оподаткування податок на додану вартість (далі – ПДВ) привертає підвищену увагу і науковців, і практиків, оскільки його адміністрування викликає найбільше протиріч, оскільки після набрання законної сили Податковим кодексом України (далі – ПКУ) у першому півріччі 2011 р. до нього вже більше сотні раз вносилися зміни, в тому числі стосовно оподаткування ПДВ.

Оподаткування підприємств - невід’ємна складова податкової політики та системи бухгалтерського обліку будь-якої країни. В умовах ринкової економіки бюджетні надходження залежать від результатів діяльності суб’єктів господарювання. Найбільш проблемним податком, запозиченим з досвіду зарубіжних країн, є податок на додану вартість. Сам факт його запровадження в Україні можна вважати важливим кроком на шляху формування сучасної податкової системи і розбудови ринкової економіки.

Податок на додану вартість є провідним непрямим податком в Україні, оскільки частка його надходжень до державного бюджету є найвищою серед усіх податкових платежів. Основними його перевагами є стабільність надходжень та широка база оподаткування. Серед недоліків системи справляння ПДВ можна виділити: складність механізму адміністрування, несвоєчасне бюджетне відшкодування, негативне сприйняття нововведень, пов’язаних зі справлянням податку, та інші.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи визначається необхідністю пошуку адекватних сучасним умовам напрямків удосконалення обліку податку на додану вартість та його адміністрування в Україні. Завдання вдосконалення пода-

ткового обліку полягає у створенні такого механізму, який би сприяв розвитку фінансової стійкості підприємства, давав можливість збільшувати обсяги та підвищувати ефективність достовірного забезпечення податкової звітності.

В Україні дослідженням найголовніших проблем обліку розрахунків за податком на додану вартість та пошуком шляхів вдосконалення податкової роботи займаються відомі українські економісти, а саме: Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Кізіма А.Я., Карпова В.В., Мельник В.М., Яроцька Т.Р., Межейнікова В.Ф., та інші. Однак, незважаючи на широкий спектр досліджень, деякі питання, щодо обліку розрахунків за ПДВ залишаються актуальними та остаточно не вирішеними. Тому облік податку на додану вартість в усіх його аспектах має стати предметом вивчення та наукових досліджень для забезпечення комплексного підходу до розв'язання проблем оподаткування, інноваційної активності у сфері оподаткування, забезпечення структурних реалій української економіки.

Мета кваліфікаційної роботи є вивчення діючої системи обліку розрахунків за податком на додану вартість, і розробка заходів щодо вдосконалення обліку і контролю на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка».

Завдання кваліфікаційної роботи:

- розкрити економічну сутність та значення обліку розрахунків за податком на додану вартість в системі управління фінансами підприємства;
- зробити економічно-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з досліджуваної теми;
- поглибити та узагальнити теоретико-методологічні аспекти обліку розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість;
- провести аналіз діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»;
- проаналізувати особливості первинного, аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з бюджетом по ПДВ на досліджуваному підприємстві;
- охарактеризувати податкову звітність з ПДВ та інформаційне забезпечення на підприємстві;
- виявити недоліки в організації обліку розрахунків з бюджетом по ПДВ у ТОВ «Чорноморська іграшка» та запропонувати шляхи їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є діяльність ТОВ «Чорноморська іграшка».

Предмет дослідження є сукупність теоретичних, організаційних, методичних та практичних аспектів з обліку і контролю розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані такі методи, як: метод спостереження, методи аналізу й синтезу, монографічний метод, діалектичний метод, індукції та дедукції, а також метод узагальнення. Документальне оформлення операцій по розрахункам з бюджетом по ПДВ розглянуто за допомогою системного вивчення господарських процесів. Результати досліджень зображені з використанням схематичних і графічних методів.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені проблематиці обліку і контролю розрахунків з бюджетом по ПДВ, законодавчі акти національного та міжнародного рівня, звітність, облікові регістри та організаційно-розпорядчі матеріали ТОВ «Чорноморська іграшка», ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів. Полягає в розробці та формуванні пропозицій з удосконалення фінансового і податкового обліку, аналізу і аудиту розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість ТОВ «Чорноморська іграшка» та в подальшому можуть бути використані як база для вдосконалення системи обліку розрахунків з бюджетом по ПДВ на промислових підприємствах.

Загальна структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладений на 75 сторінках друкованого тексту. Робота містить що містить 29 таблиць, 6 рисунків, 12 додатків. Список використаних джерел складається зі 57 найменувань, поданих на 6 сторінках.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Економічна сутність податку на додану вартість

Формування дохідної частини бюджету є важливим видом діяльності будь-якої держави, оскільки для забезпечення виконання своїх функцій держава повинна володіти відповідними коштами. Джерелами їхнього формування є власні доходи держави та податки.

Податок на додану вартість (ПДВ) є податком, що стягується з покупців у вигляді надбавки до ціни за товари, роботи, послуги, які їм продаються, однак сплачується до бюджету продавцями цих товарів, робіт чи послуг.

ПДВ є порівняно молодим податком. Більшість із сьогодні діючих податків були введені в практику в XIX столітті. Деякі з них, зокрема акцизи, земельний податок, відомі ще з давніх часів, а ПДВ почали застосовувати лише у XX ст. [32, с. 31].

Система справляння ПДВ вперше була запропонована в Німеччині у 1919 р. Вільгельмом фон Сіменсом. Тоді цей податок мав назву «облагороджений податок з обігу» або «облагороджений обіговий податок». Сучасна схема цього податку була розроблена і описана в 1954 р. французьким економістом Морисом Лоре. ПДВ поширився спочатку в країнах Європи, а пізніше - в країнах Азії, Африки і Латинської Америки [23, с. 46].

У країнах Європейського Союзу ПДВ відіграє важливу роль тому, що завдяки цьому податку реалізується основна мета інтеграції країн - забезпечення вільного переміщення товарів, послуг, праці та капіталу [35, с. 149].

Сплата податку на додану вартість у більшості країн визначається характером угоди, а фінансовий стан платника не береться до уваги. Поширене застосування диференційованих ставок. Зокрема, у Франції діють кілька ставок ПДВ: основна ставка - 18,6%, збільшена ставка - 22%, знижена ставка - 7% (на товари культурного вжитку). При цьому ПДВ доповнюється рядом непрямих акцизів та мит. За українським законодавством, оподаткування податком на додану вартість здійснюється за ставкою 20 відсотків, за винятком операцій, звільнених від оподаткування та операцій, до яких застосовується нульова ставка.

На сучасному етапі податок на додану вартість є однією з найважливіших складових податкових систем 42 держав, з яких 17 європейських країн - члени Організації економічного співробітництва і розвитку. На долю цього податку

припадає приблизно 13,8% податкових надходжень бюджетів країн і 5,5% валового внутрішнього продукту. Перевага, що надається податку на додану вартість в цих країнах, зумовлена тим, що цей податок забезпечує державі значні надходження, з його допомогою набагато краще оподатковувати послуги і звільняти засоби виробництва. Крім цього, його податковий механізм не дозволяє вільно ухилитися від оподаткування.

Податок на додану вартість існує в Україні з 1 січня 1992 р. і був введений Законом України «Про податок на додану вартість» від 20 грудня 1991 р. З 1993 р. в Україні діяв Декрет Кабінету Міністрів «Про податок на додану вартість» від 26 грудня 1992 р., який регулював порядок обчислення і сплати податку на додану вартість протягом 1993-1997 років [50, с. 138].

З 1 жовтня 1997 р. у нашій країні діяв Закон України «Про податок на додану вартість» від 3 квітня 1997 р., який у багатьох аспектах позитивно відрізнявся від положень раніше діючого Декрету Кабінету Міністрів України «Про податок на додану вартість». Базуючись на основних принципах світової практики, цей закон, особливо в його першій редакції, був одним із найбільш прогресивних законів про податок на додану вартість серед країн СНД. Однак численні зміни та доповнення до закону, а також не завжди чіткі та однозначні тлумачення його положень податковими органами постійно створювали певні труднощі щодо його правильного тлумачення та застосування. Окрім того, існували також інші законодавчі документи, що регулювали порядок сплати податку на додану вартість [36, с. 93]. Закон України «Про податок на додану вартість» регулював порядок нарахування та сплати ПДВ до 1 січня 2011 р.

На сьогодні справляння в Україні податку на додану вартість регулюється V розділом Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 р № 2755-VI із змінами та доповненнями.

Необхідність застосування ПДВ зумовлена переходом до ринкової економіки та прагненням нашої держави до інтеграції в Європейське Співтовариство, однією з умов якого є впровадження цього податку [13, с. 81].

За економічним змістом ПДВ є частиною новоствореної вартості, яка з'являється на кожній стадії виробництва та обігу. Його базою є не прибуток як результат господарської діяльності, а оподатковується різниця між грошовою виручкою певного підприємства від реалізації виробленої ним продукції і сумою його витрат на матеріали і послуги, що придбані у продавця. По суті цей податок акумулюється в ціні упродовж усього процесу руху продукції (робіт, послуг) і

стягується в міру їх реалізації. Формально його платниками є всі суб'єкти, які займаються господарською діяльністю. Проте фактично ПДВ сплачує покупець у момент оплати товарів (робіт, послуг), які споживаються на території країни, незалежно від їх походження. Джерела формування ПДВ наведено на рис. 1.1.

Рис. 1.1 - Схема джерел формування податку на додану вартість на підприємстві*

*розроблено автором

Основні переваги та недоліки оподаткування податком на додану вартість наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Переваги та недоліки оподаткування податком на додану вартість

Переваги	Недоліки
Має широку базу оподаткування	Має складний механізм нарахування і сплати
Стимулює експорт, котрий оподатковуються за ставкою 0%	Справляє регресивний вплив на малозабезпечені верстви населення
Забезпечує стабільність податкових надходжень до бюджету	Негативно впливає на високотехнічні та наукоємні виробництва
Стимулює розвиток виробництва	Існує можливість ухилення в умовах недосконалого бухгалтерського обліку
Стримує інфляцію при застосуванні високих ставок	Існує можливість несвоєчасного бюджетного відшкодування

*узагальнено автором

Обчислення і стягнення податку на додану вартість потребує чіткого визначення об'єкта оподаткування - доданої вартості.

Податок на додану вартість (ПДВ) – це непрямий податок, що є частиною новоствореної вартості, яка утворюється на кожному етапі виробництва або обігу, його сума входить до продажної ціни на товари (роботи, послуги) і сплачується кінцевим споживачем.

Являючись, в принципі, податком на кінцеве споживання, який лягає на населення і бюджетну сферу, ПДВ при досить високій ставці і високих темпах інфляції перетворюється в один із факторів, що стримують розвиток виробництва. Відбувається це внаслідок зростання цін і стримування на основі цього можливостей оплати покупцем товарів (робіт, послуг).

Звісно, ці кошти повернуться до покупця (або з бюджету, або в той момент, коли він сам реалізує продукцію), але при умові, що ланцюг актів реалізації не перерветься або настане з певним кроком «запізнення», коли частково ці кошти будуть обезцінені інфляцією.

Зайнявши домінуючі позиції в світовій податковій системі, ПДВ зберігає й деякі негативні риси, пов'язані з можливістю ухилення від його сплати. Тому в системі ПДВ виключне значення має досконалий і вичерпний бухгалтерський облік, реєстрація всіх операцій.

Отже, як видно, в ПДВ співіснують суперечливі риси, які гармонійно поєднуються в єдине ціле. Так, ПДВ, виконуючи чисто фіскальні функції, одночасно здійснює економічний вплив на важливі макроекономічні показники: виступає як дефлятор, скорочує обсяг споживання, потенційно створює можливість зниження рентабельності майбутніх інвестицій. Одночасно ріст податкових надходжень зменшує бюджетний дефіцит, скорочує потребу в державних позиках, сприяє зниженню рівня відсотку і тим самим стимулює інвестування.

Проблема адміністрування ПДВ є системною, пов'язаною з прогалинами законодавства, особливо щодо його відшкодування. Практика задоволення прогностичних показників щодо надходження в бюджет ПДВ з подальшим неповерненням платникам авансованих сум податку зумовлює негативні тенденції завищення суб'єктами господарювання вимог на відшкодування та заниження сум податкових зобов'язань з податку на додану вартість. Деякі вітчизняні науковці та державні діячі вважають, що діюча ставка ПДВ є дещо завищеною і потребує зниження, яке матиме позитивний ефект, оскільки воно сприятиме збільшенню обсягів реалізації за рахунок зниження цін, що приведе до прискорення обігу фінансових ресурсів та підвищить ефективність функціонування фінансової системи країни. На думку Мельника М. І. [26], податкова система України – одна з

найбільш обтяжливих у світі. Щоб здійснити всі податкові платежі, підприємству необхідно витратити 350 годин на рік та віддати 52,9% прибутку.

Податок на додану вартість є одним із головних бюджетоутворюючим податком в Україні. На долю цього податку приходиться в середньому третина всіх податкових надходжень Зведеного бюджету України. Варто зазначити, що і кількість платників податку на додану вартість щорічно зростає.

Реєстрація платників ПДВ в органах фіскальної служби здійснюється відповідно до:

- ст. 180-184, ст. 209 розділу V Податкового кодексу України;
- Закону України від 31.07.2014 р. №1621-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» та наказу Міндоходів від 16.01.2014 р. №26, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 6 лютого 2014 р. за № 232/25009;
- наказу Міністерства фінансів України від 02.02.2015 р. №21 «Про затвердження змін до Положення про реєстрацію податку на додану вартість».

Для реєстрації платником податку на додану вартість особа повинна перебувати на обліку в контролюючому органі за основним місцем обліку.

Будь-який суб'єкт господарювання, який підлягає обов'язковій реєстрації чи прийняв рішення про добровільну реєстрацію платником ПДВ, подає до контролюючого органу за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) реєстраційну заяву платника податку на додану вартість за формою № 1-ПДВ особисто такою фізичною особою або безпосередньо керівником або представником юридичної особи - платника (в обох випадках з документальним підтвердженням особи та повноважень) до контролюючого органу за місцезнаходженням (місцем проживання) особи. Разом з тим, платники податків, які уклали з відповідним контролюючим органом договір про визнання електронних документів, можуть подати реєстраційну заяву засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Реєстраційна заява платника ПДВ має бути подана контролюючому органу у відповідні строки (табл. 1.2).

Будь-яка особа, яка підлягає обов'язковій реєстрації як платник ПДВ, що не подала до контролюючого органу реєстраційної заяви, несе відповідальність за ненарахування або несплату цього податку на рівні з зареєстрованим платником

ПДВ без права нарахування податкового кредиту та отримання бюджетного відшкодування.

Таблиця 1.2 - Строки реєстрації платників податку на додану вартість [39,56]

Особи	Строки реєстрації	Правові підстави
1) особами, які підлягають обов'язковій реєстрації згідно з п. 181.1 ст. 181 розділу V Податкового кодексу	не пізніше 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій, визначеного у ст. 181 розділу V Податкового кодексу	пункт 3.3 розділу 3 Положення про реєстрацію податку на додану вартість
2) особами, які прийняли добровільне рішення про реєстрацію платниками ПДВ або особами, які відповідають вимогам пп. 6 п. 180.1 ст. 180 розділу V ПКУ	не пізніше ніж за 20 календарних днів до початку податкового періоду, з якого такі особи вважатимуться платниками ПДВ та матимуть право на податковий кредит складання податкових накладних і	пункт 3.4 розділу 3 Положення про реєстрацію податку на додану вартість
3) платник єдиного податку в разі добровільної зміни ставки єдиного податку відповідно до абз. "б" пп. 4 п. 293.8 ст.293 розділу XIV Податкового кодексу	не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку календарного кварталу, у якому буде застосовуватись ставка єдиного податку, що передбачає сплату податку на додану вартість	пункт 3.6 розділу 3 Положення про реєстрацію податку на додану вартість

Дані про прийняті до розгляду заяви з поміткою про результати розгляду (zareєстровано, відмовлено у реєстрації, запропоновано подати нову заяву) та дані податкової реєстрації вносяться до Журналу реєстрації платників податку на додану вартість за формою № 2-РЖ

З 1 січня 2014 року платники податку на додану вартість, незначають номер свідоцтва про реєстрацію особи платником податку на додану вартість у:

- 1) податковій декларації з податку на додану вартість та додатках до неї;
- 2) уточнюючому розрахунку податкових зобов'язань з податку на додану вартість у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок;
- 3) реєстрі виданих та отриманих податкових накладних;
- 4) податковій накладній, яка складається при здійсненні операцій з постачання товарів/послуг.

На сьогодні формування та ведення Реєстру платників податку на додану вартість здійснює Державна фіскальна служба України. Він створений для реєстрації та єдиного обліку платників ПДВ; єдиних принципів ідентифікації платників ПДВ; контролю за справлянням податку на додану вартість; організації суцільного й вибіркового аналізу.

Реєстр платників податку на додану вартість – це автоматизований банк даних. В таблиці 1.3. розглянуто які види даних містить реєстр платників податку на додану вартість.

Таблиця 1.3 - Дані реєстру платників податків на додану вартість [56]

Вид даних	Зміст даних
1) ідентифікаційні	індивідуальний податковий номер, код за ЄДРПОУ, податковий номер, який надають контролюючі органи, реєстраційний номер облікової картки платника податків, а також найменування - для юридичних осіб та прізвище, ім'я, по батькові - для фізичних осіб - підприємців;
2) реєстраційні	дані про реєстрацію (у тому числі як суб'єкта спеціального режиму оподаткування), перереєстрацію, анулювання реєстрації платника ПДВ, виключення з реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування, зміни режимів оподаткування податком на додану вартість;
3) класифікаційні	дані про види діяльності суб'єкта спеціального режиму оподаткування;
4) кількісні	дані щодо загальних сум оподатковуваних операцій та вартості поставлених товарів (послуг), які зазначаються в реєстраційних заявах;
5) інші дані	передбачені формами документів, установлених Положенням про реєстрацію платників податку на додану вартість.

Разом з тим, до Реєстру не включаються довідкові дані, які зазначаються в реєстраційній заяві, а саме:

- дані про місцезнаходження (місце проживання);
- телефони платника ПДВ;
- прізвища, імена, по батькові;
- реєстраційні номери облікових карток платника податків керівника і головного бухгалтера юридичної особи - платника ПДВ.

Такі дані вносяться до електронної копії реєстраційної заяви та під час розгляду реєстраційної заяви звіряються з відомостями Єдиного банку даних про платників податків - юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб.

Контролюючі органи забезпечують достовірність даних про платників податків у Реєстрі, їх захист від несанкціонованого доступу, оновлення, архівування та відновлення даних.

Головні управління державної фіскальної служби в областях та місті Києві, міжрегіональні головні управління державної фіскальної служби забезпечують організацію роботи з реєстрації та обліку платників ПДВ, що перебувають на їх території.

Державні податкові інспекції здійснюють:

1) приймання заяв, контроль за повнотою даних щодо відповідності нормативним документам;

2) обробку даних заяв та документів щодо реєстрації (у тому числі як суб'єкта спеціального режиму оподаткування), перереєстрації, анулювання реєстрації платників ПДВ, виключення із реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування;

3) реєстрацію (у тому числі як суб'єкта спеціального режиму оподаткування), перереєстрацію, анулювання реєстрації платників ПДВ, виключення із реєстру суб'єктів спеціального режиму оподаткування;

4) формування і надання витягів із Реєстру;

5) підготовку та обробку документів щодо відміни анулювання реєстрації;

6) моніторинг платників ПДВ, включених до Реєстру.

Особі, що зареєстрована та внесена до Реєстру як платник податку, присвоюється *індивідуальний податковий номер*, який використовується для сплати податку. Індивідуальний податковий номер є єдиним для всього інформаційного простору України і зберігається за платником ПДВ до моменту анулювання реєстрації платника ПДВ.

Використання індивідуального податкового номера, наданого при реєстрації, є обов'язковим при оформленні й користуванні всіма видами документів, які пов'язані з розрахунками при придбанні товарів, обліком, звітністю про податок на додану вартість, оформленні податкового кредиту. Індивідуальний податковий номер формується як числовий код (Додаток А).

Згідно з п.184.1. ст.184 ПКУ реєстрація діє до дати анулювання реєстрації платника податку, яка проводиться шляхом виключення з реєстру платників податку і відбувається в разі наявності причин.

Анулювання реєстрації платника податку на додану вартість здійснюється на дату:

✓ подання заяви платником податку або прийняття рішення контролюючим органом про анулювання реєстрації;

✓ зазначену в судовому рішенні;

✓ припинення дії договору про спільну діяльність, договору управління майном, угоди про розподіл продукції або закінчення строку, на який утворено особу, зареєстровану як платник податку;

✓ що передує дню втрати особою статусу платника податку на додану вартість.

Рішення про анулювання реєстрації за заявою платника ПДВ приймається контролюючим органом протягом 10 календарних днів.

Дані про розгляд заяви та анулювання реєстрації платника ПДВ вносяться до журналу анулювання реєстрації платників податку на додану вартість за формою № 3-РЖ. У разі відсутності законних підстав для анулювання реєстрації контролюючий орган протягом 10 календарних днів після надходження заяви платника податку про анулювання реєстрації подає такому платникові податку вмотивовану письмову відмову в анулюванні реєстрації з поясненнями із зазначеного питання. З моменту анулювання реєстрації особи як платника податку така особа позбавляється права на віднесення сум податку до податкового кредиту, виписку податкових накладних. У разі анулювання реєстрації особи як платника податку останнім звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається від дня, що настає за останнім днем попереднього податкового періоду, та закінчується днем анулювання реєстрації.

При цьому слід враховувати вимоги податкового законодавства, якими передбачено, що у випадках, коли товари/послуги, необоротні активи, суми податку, за якими були включені до складу податкового кредиту, не були використані платником податку в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, такий платник податку в останньому звітному (податковому) періоді *не пізніше дати анулювання* його реєстрації як платника податку, зобов'язаний визначити податкові зобов'язання по таких товарах/послугах, необоротних активах, виходячи із звичайної ціни відповідних товарів/послуг чи необоротних активів, крім випадків анулювання реєстрації як платника податку внаслідок реорганізації платника податку шляхом приєднання, злиття, перетворення, поділу та виділення відповідно до закону.

У разі, якщо платник податку, реєстрація якого анулюється, має податкові зобов'язання за результатами останнього податкового періоду, така сума податку враховується в сумі зменшення бюджетного відшкодування, а в разі його відсутності – у строки, визначені податковим кодексом, платник зобов'язаний погасити суму податкових зобов'язань або податкового боргу з цього податку, що виникли до такого анулювання, за їх наявності, незалежно від того, залишатиметься така особа зареєстрованою як платник цього податку на день сплати такої суми податку чи ні.

У разі, якщо за результатами останнього податкового періоду особа має право на отримання бюджетного відшкодування, таке відшкодування надається протягом строків, передбачених податковим законодавством, незалежно від того, чи буде така особа залишатися зареєстрованою як платник цього податку на дату отримання такого бюджетного відшкодування, чи ні.

При анулюванні реєстрації платника податку контролюючий орган зобов'язаний письмово повідомити особу протягом *трьох робочих днів* після дня анулювання такої реєстрації.

Контролюючі органи, які здійснюють постійний моніторинг платників ПДВ, включених до Реєстру, мають право прийняти рішення про анулювання реєстрації платників ПДВ за власною ініціативою чи за постановою суду, у разі існування відповідних підстав.

1.2. Нормативно-правові положення оподаткування податком на додану вартість

З 01.01.2011 р. розділом V Податкового кодексу України визначаються основні положення щодо податку на додану вартість. Хоча ці положення суттєво не відрізняються від положень чинного раніше Закону про ПДВ, однак усе ж таки з'явилися нові аспекти та нюанси щодо нарахування та сплати ПДВ.

Статею 180 Податкового кодексу визначено платників податку на додану вартість. Відповідно до міжнародних норм справляння ПДВ та необхідності створення єдиної бази даних про платників податку останні проходять спеціальну реєстрацію у державній податковій адміністрації за місцем їх знаходження з метою отримання Свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ та індивідуального податкового номера платника ПДВ.

Індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість має 12-значний код. Оригінал свідоцтва видається у єдиному примірнику і зберігається на підприємстві як документ суворої звітності. Крім цього, можна одержати і необхідну кількість копій для своїх філій, торговельних точок тощо. Це може бути звичайна ксерокопія, але обов'язково засвідчена у відповідній податковій адміністрації. Необхідною умовою реєстрації в якості платника ПДВ є також наявність у бухгалтера і директора особового ідентифікаційного номера громадянина-податкоплатника.

Після проходження вищезгаданої процедури реєстрації платники отримують право на нарахування податку та складання податкової накладної при прода-

жу товарів (робіт, послуг). Податкова накладна надається продавцем покупцеві за умови її реєстрації як платників ПДВ та є документом, який дає право:

- продавцю на визначення податкових зобов'язань (ПЗ);
- покупцю на зменшення податкових зобов'язань протягом звітного періоду на суму ПДВ, сплаченого у зв'язку з придбанням товарів, вартість яких відноситься до складу валових витрат (податковий кредит – ПК).

В Податковому кодексі України визначено перелік операцій, які є об'єктом оподаткування ПДВ (рис. 1.2), а також перелік операцій, які не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділ II ПКУ).

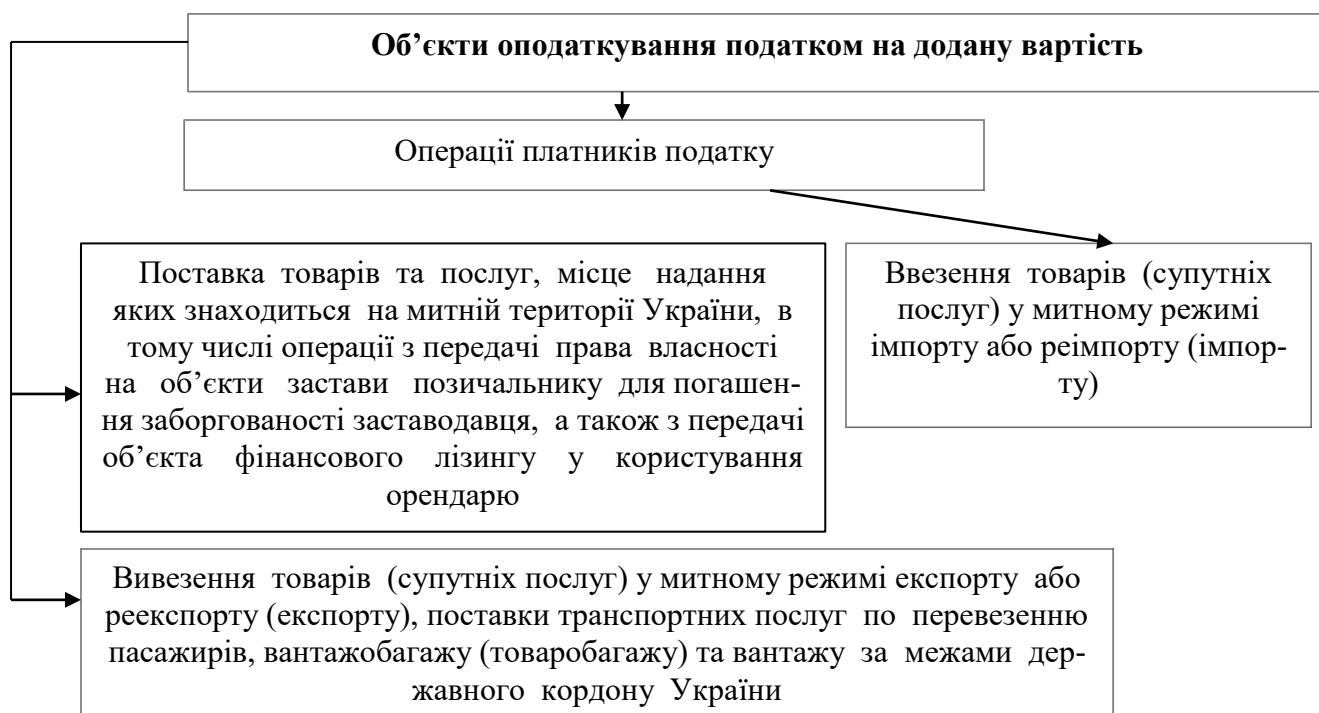

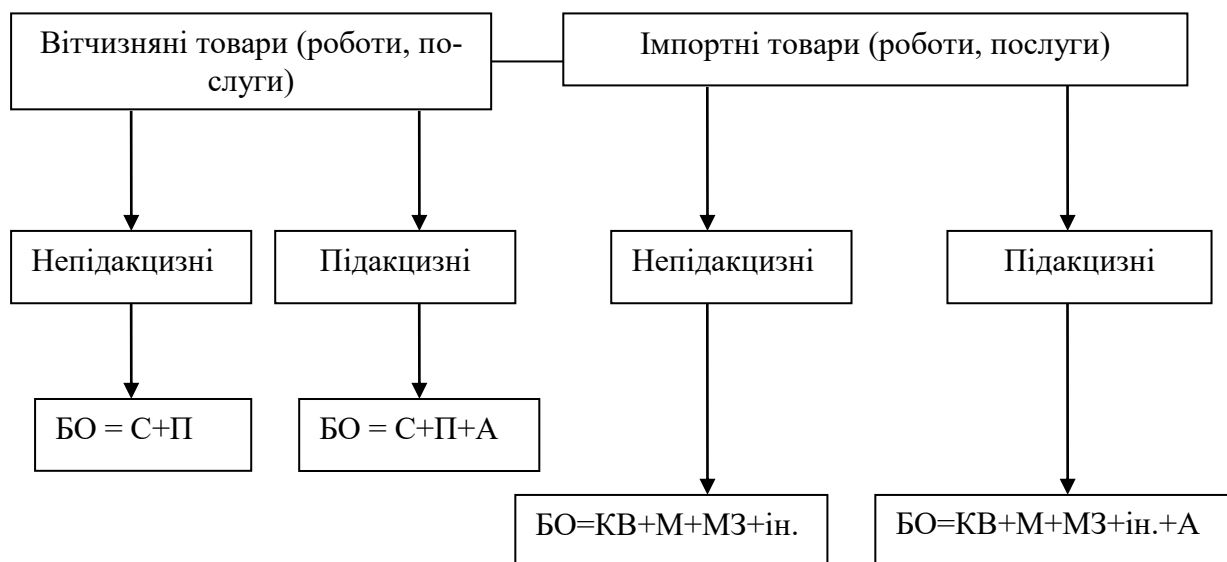
Рис. 1.2 - Об'єкти оподаткування податком на додану вартість*

*розроблено автором

Важливою складовою для обчислення ПДВ є база оподаткування (додаток Б). База оподаткування операції з поставки товарів (послуг) визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за вільними цінами, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, інших загальнодержавних податків та зборів (обов'язкових платежів), згідно із законами України з питань оподаткування (за винятком податку на додану вартість, а також збору на обов'язкове державне пенсійне страхування на послуги стільникового рухомого зв'язку, що включається до ціни товарів (послуг)). До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику подат-

ку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу в зв'язку з компенсацією вартості товарів (послуг). База оподаткування наведена на рис. 1.3.

У разі якщо звичайна ціна на товари (послуги) перевищує договірну ціну на такі товари (послуги) більше ніж на 20 відсотків, база оподаткування операції з поставки таких товарів (послуг) визначається за звичайними цінами.

де: С - собівартість, П - прибуток, А - акцизний збір, KB - контрактна вартість, М - мито, МЗ - митні збори;

Рис. 1.3 - Структурно-логічна схема бази оподаткування*

*розроблено автором

У разі поставки товарів (робіт, послуг) без оплати або з частковою оплатою їх вартості коштами у межах бартерних (товарообмінних) операцій, здійснення операцій з безоплатної передачі товарів (робіт, послуг), натуральних виплат у рахунок оплати праці фізичним особам, що перебувають у трудових відносинах з платником податку, передачі товарів (робіт, послуг) у межах балансу платника податку для невиробничого використання, витрати на яке не відносяться до валових витрат виробництва (обігу) і не підлягають амортизації, а також пов'язаній з продавцем особі чи суб'єкту підприємницької діяльності, який не зареєстрований як платник податку, база оподаткування визначається виходячи з фактичної ціни операції, але не нижчої за звичайні ціни.

Для товарів, які імпортуються на митну територію України платниками податку, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких товарів, але не менша митної вартості, зазначеної у ввізній митній декларації з урахуванням витрат на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України, сплати брокерських, агентських, комісійних та інших видів винагород, пов'язаних з ввезенням

(пересиланням) таких товарів, плати за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належать до таких товарів, акцизних зборів, ввізного мита, а також інших податків, зборів (обов'язкових платежів), за винятком податку на додану вартість, що включаються у ціну товарів (робіт, послуг) згідно із законами України з питань оподаткування. Визначена вартість перераховується в українські гривні за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на кінець операційного дня, що передує дню, в якому товар (товарна партія) вперше підпадає під режим митного контролю відповідно до митного законодавства.

Для послуг, які поставляються нерезидентами за місцем їх надання на митній території України, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких робіт (послуг) з урахуванням акцизного збору, а також інших податків, зборів (обов'язкових платежів), за винятком податку на додану вартість, що включаються у ціну поставки робіт (послуг) згідно із законами України з питань оподаткування. Визначена вартість перераховується в українські гривні за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на кінець операційного дня, що передує дню, в якому було складено акт, який засвідчує факт отримання послуг.

Для готової продукції, виготовленої на території України з давальницької сировини нерезидента, у разі її поставки на митній території України, базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість такої продукції з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, а також інших податків, зборів (обов'язкових платежів), за винятком податку на додану вартість, що включаються у ціну такої готової продукції згідно із законами України з питань оподаткування. Визначена вартість перераховується в українські гривні за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на момент виникнення податкових зобов'язань.

Якщо основні виробничі фонди або невиробничі фонди ліквідуються за самостійним рішенням платника податку чи безоплатно передаються особі, не зареєстрованій платником податку, а також у разі переведення основних фондів до складу невиробничих фондів така ліквідація, безоплатна передача чи переведення розглядаються для цілей оподаткування як поставка таких основних виробничих фондів або невиробничих фондів за звичайними цінами, що діють на момент такої поставки, а для основних фондів групи 1 - за звичайними цінами, але не менше їх балансової вартості.

Зазначене правило не поширюється на випадки, коли основні виробничі фонди або невиробничі фонди ліквідуються у зв'язку з їх знищенням або зруйнуванням внаслідок дії обставин непереборної сили, в інших випадках, коли така ліквідація здійснюється без згоди платника податку. У разі коли внаслідок ліквідації основного фонду отримуються комплектуючі, складові частини, компоненти або інші відходи, які мають вартість, ліквідація таких комплектуючих, складових частин, компонентів або інших відходів проводиться за правилами, встановленими для ліквідації основного фонду[37].

Звільняються від оподаткування операції з поставки товарів (робіт, послуг), передбачених для власних потреб дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав та представництв міжнародних організацій в Україні, а також для використання дипломатичним персоналом цих дипломатичних місій та членами їх сімей, які проживають разом з особами цього персоналу[37].

Ще однією складовою ПДВ є його ставка. Об'єкти оподаткування, визначені розділом V ПКУ, за винятком операцій, звільнених від оподаткування, та операцій, до яких застосовується нульова ставка, оподатковуються за ставкою 20,14 та 7 відсотків. Податок становить 20 (14,7) відсотків бази оподаткування, визначеної ПКУ, та додається до ціни товарів (робіт, послуг).

При експорті товарів та супутніх такому експорту послуг ставка податку становить «0» відсотків до бази оподаткування. Товари вважаються експортованими платником податку в разі, якщо їх експорт засвідчений належно оформленою митною вантажною декларацією.

Нульова ставка податку не застосовується, якщо товари (супутні послуги), що експортуються, звільняються від оподаткування. Важливим елементом у механізмі сплати ПДВ є дата виникнення податкових зобов'язань і права платника на податковий кредит.

Як і раніше, операції з постачання послуг, місце постачання яких (визначається відповідно до ст. 186 ПК) розташоване на митній території України, є об'єктом обкладення ПДВ (п. 185.1 ПК). У загальному випадку (за винятком послуг, указаних в п. 186.2 і 186.3 ПК) місце постачання визначається як місце реєстрації постачальника послуг (п. 186.4 ПК). При наданні послуг, пов'язаних із нерухомим майном (послуг агентств нерухомості, послуг із підготовки »та проведення будівельних робіт та ін.) місцем постачання вважається фактичне місцезнаходження нерухомого майна (у т. ч. яке будується) (пп. 186.2.2 ПК).

Порядок визначення місця постачання товарів та послуг наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 - Визначення місця постачання товарів і послуг

Місце постачання	Умови постачання
Постачання товарів	
Фактичне місцезнаходження товарів на момент їх постачання	
Місце, де товари перебувають на час початку їх перевезення	у разі якщо товари перевозяться або пересилаються продавцем, покупцем чи третьою особою
Місце, де провадиться складання, монтаж чи встановлення товарів	у разі якщо товари складаються, монтуються продавцем або від його імені
Постачання послуг	
Місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомих майном	у разі постачання послуг, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження, складська обробка товарів тощо; у разі постачання послуг із проведення експертизи та оцінки рухомого майна; у разі постачання послуг, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів; у разі постачання послуг із виконання ремонтних робіт і послуг із переробки сировини, а також інших робіт і послуг, що пов'язані з рухомих майном
Фактичне місцезнаходження нерухомого майна	для тих послуг, які пов'язані з нерухомим майном
Місце фактичного надання послуг	у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту, розваг або інших подібних послуг, включаючи послуги, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій тощо
Місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання	у разі надання рекламних послуг; у разі надання консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських, аудиторських, послуг у сфері інформатизації; у разі надання в оренду (лізинг) рухомого майна, крім транспортних засобів та банківських сейфів; у разі надання посередницьких послуг, транспортно-експедиторських послуг тощо

*розроблено автором на підставі [37]

1.3. Бухгалтерський і податковий облік податкового зобов'язання та кредиту по ПДВ

Під податковими зобов'язаннями з ПДВ розуміють загальну суму податку, одержану (нараховану) платником податку у звітному періоді, що визначена згідно з Податковим кодексом України[37].

Датою виникнення податкових зобов'язань з продажу товарів (робіт, послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- або дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають продажу, а у разі продажу товарів (робіт, послуг) за готівкові грошові кошти - дата їх оприбуткування в касі платника податку, а при відсутності такої - дата інкасації готівкових коштів у банківській установі, що обслуговує платника податку;

- або дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку[37].

На дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації в порядку, визначеному законодавством, електронного підпису уповноваженої платником особи та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних, згідно з порядком його ведення, яке затверджено постановою КМУ від 29.12.2010 р. № 1246[37].

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних повинна здійснюватися з урахуванням граничних строків [37]:

- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, - до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони складені;

- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 16 по останній календарний день (включно) календарного місяця, - до 15 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені.

В додатку В наведемо етапи реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування.

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку має право зменшити податкові зобов'язання звітного періоду, визначена згідно з Податковим кодексом України. Податковий кредит звітного періоду складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою ПК, протягом такого звітного періоду[37].

Право на нарахування податкового кредиту виникає незалежно від того чи такі товари (послуги) та основні фонди почали використовуватися в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку протягом звітного податкового періоду, а також від того, чи здійснював платник податку опо-

датковувані операції протягом такого звітного податкового періоду[37].

Якщо у подальшому такі товари (послуги) починають використовуватися в операціях, які не є об'єктом оподаткування, або звільняються від оподаткування, чи основні фонди переводяться до складу невиробничих фондів, то з метою оподаткування такі товари (послуги), основні фонди вважаються проданими за їх звичайною ціною у податковому періоді, на який припадає початок такого використання або переведення, але не нижче ціни їх придбання (виготовлення, будівництва, спорудження) [37].

Якщо платник податку придбаває (виготовляє) товари (послуги) та основні фонди, які призначаються для їх використання в операціях, які не є об'єктом оподаткування або звільняються від оподаткування, то суми податку, сплачені у зв'язку з таким придбанням (виготовленням), не включаються до складу податкового кредиту такого платника [37].

Не включається до складу податкового кредиту та відноситься до складу валових витрат сума податку, сплачена платником податку при придбанні легкового автомобіля (крім таксомоторів), що включається до складу основних фондів.

У разі коли товари (роботи, послуги), виготовлені та/або придбані, частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково ні, до суми податкового кредиту включається та частка сплаченого (нарахованого) податку при їх виготовленні або придбанні, яка відповідає частці використання таких товарів (робіт, послуг) в оподатковуваних операціях звітного періоду[37].

Якщо платник податку придбаває (виготовляє) матеріальні та нематеріальні активи (послуги), які не призначаються для їх використання в господарській діяльності такого платника, то сума податку, сплаченого у зв'язку з таким придбанням (виготовленням), не включається до складу податкового кредиту. Не підлягають включенню до складу податкового кредиту суми сплаченого (нарахованого) податку у зв'язку з придбанням товарів (послуг), не підтверджені податковими накладними чи митними деклараціями[37].

У разі коли на момент перевірки платника податку органом державної податкової служби суми податку, попередньо включені до складу податкового кредиту, залишаються не підтвердженими зазначеними документами, платник податку несе відповідальність у вигляді фінансових санкцій, установлених законодавством, нарахованих на суму податкового кредиту, не підтверджену зазначеними цим підпунктом документами[37].

Аналітичний облік податкового кредиту здійснюється в реєстрі отриманих та виданих податкових накладних (розділ І), в журналах-ордерах № 6, 8 (при журнально-ордерній формі обліку), журналі № 3 (при журнальній формі обліку), машинограмі (при автоматизованій формі обліку) в розрізі окремих постачальників, підрядчиків та інших кредиторів.

Синтетичний облік розрахунків з ПДВ ведеться на окремому аналітичному рахунку субрахунку 641 «Розрахунки з бюджетом». Виникнення кредиту відображається за дебетом цього рахунка, а зобов'язань за кредитом. При цьому має місце кореспонденція, яка наведена в додатку Д.

1.4. Механізм обчислення ПДВ та подачі декларації

Порядок обчислення ПДВ ґрунтується на співвідношенні сум податкового зобов'язання і сум податкового кредиту. Сума податку, яка підлягає сплаті до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного періоду та сумою податкового кредиту такого звітного періоду [13, с. 89].

Суми ПДВ за ставкою 20%, які підлягають сплаті до бюджету або відшкодуванню з бюджету, визначаються у такому порядку:

1. Враховуючи господарську діяльність платника, визначаємо базу оподаткування (БО): $BO = CB + P + VM + AZ$, де

CB – собівартість; P – прибуток; VM – ввізне мито; AZ – акцизний збір.

2. Обчислюємо суму ПДВ (податкові зобов'язання - ПЗ) за товарами, які підлягають продажу: $PZ_{ПДВ} = (BO * 20\%) : 100$

3. Формуємо вільну або регульовану ціну: $V(P)Ц = BO + ПДВ$

4. Визначаємо суму податкового кредиту (ПК) протягом звітного періоду:

$ПК = ПДВ_{тмц} + ПДВ_{оф} + ПДВ_{нма}$, де

ПДВ_{тмц} – сума податків, сплачених платником в зв'язку з придбанням товарно-матеріальних цінностей, у тому числі імпортних;

ПДВ_{оф} – сума податків, сплачених у зв'язку з придбанням основних фондів;

ПДВ_{нма} – сума податків, сплачених у зв'язку з придбанням нематеріальних активів.

5. Визначаємо суму ПДВ для сплати до бюджету (відшкодування з бюджету): $ПДВ = ПЗ - ПК$

При обчисленні суми ПДВ для сплати до бюджету важливо правильно врахувати умови визначення сум податкових зобов'язань і податкового кредиту та віднести суми податку на валові витрати або на прибутки (збитки).

При від'ємному значенні суми податку на додану вартість вона підлягає відшкодуванню з державного бюджету.

Низку особливостей має механізм справляння ПДВ за товари, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України. Сплачується податок особами, які ввозять (пересилають) товари на митну територію України, або отримують від нерезидента роботи (послуги) для їх використання або споживання на митній території України, за винятком фізичних осіб, що не зареєстровані як платники податку, в разі, якщо вони ввозять (пересилають) товари в обсягах, що не підлягають оподаткуванню одночасно із сплатою мита та митних зборів.

Датою виникнення податкових зобов'язань є дата оформлення ввізної митної декларації.

Сума ПДВ нараховується за формулами:

– на товари, що обкладаються митом та акцизним збором:

$$\text{Сума}_{\text{пдв}} = (\text{МВ} + \text{М} + \text{АЗ}) * 20\% : 100;$$

– на товари, що обкладаються тільки митом:

$$\text{Сума}_{\text{пдв}} = (\text{МВ} + \text{М}) * 20\% : 100;$$

– на товари, що обкладаються тільки акцизним збором:

$$\text{Сума}_{\text{пдв}} = (\text{МВ} + \text{АЗ}) * 20\% : 100;$$

– на інші товари, що не підлягають обкладанню митом та акцизним збором:

$$\text{Сума}_{\text{пдв}} = \text{МВ} * 20\% : 100, \text{ де}$$

$\text{Сума}_{\text{пдв}}$ – сума ПДВ; МВ – митна вартість; М – сума ввізного мита; АЗ – сума акцизного збору.

За умови, якщо митна вартість менша, ніж договірна (контрактна) вартість, для нарахування ПДВ застосовується договірна (контрактна) вартість.

Платники податку на товари, що імпортуються в Україну, перераховують кошти на спеціальні рахунки митних органів.

Платник податку може прийняти самостійне рішення про зарахування належної йому повної суми бюджетного відшкодування у зменшення податкових зобов'язань з цього податку наступних податкових періодів. Зазначене рішення відображається платником податку у податковій декларації, яку він подає за наслідками звітного періоду, в якому виникає право на подання заяви про отримання бюджетного відшкодування згідно з нормами цієї статті. При прийнятті такого

рішення зазначена сума не враховується при розрахунку сум бюджетного відшкодування наступних податкових періодів.

Платник податку, який має право на одержання бюджетного відшкодування та прийняв рішення про повернення повної суми бюджетного відшкодування, подає відповідному податковому органу податкову декларацію та заяву про повернення такої повної суми бюджетного відшкодування, яка відображається у податковій декларації. При цьому платник податку в п'ятиденний термін після подання декларації податковому органу подає органу Державного казначейства України копію декларації, з відміткою податкового органу про її прийняття, для ведення реєстру податкових декларацій у розрізі платників.

Види бюджетного відшкодування наведено на рис.1.4.

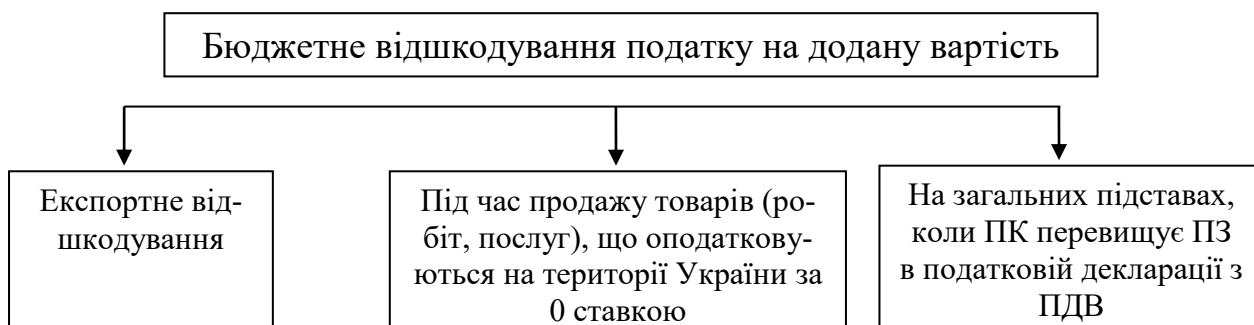

Рис. 1.4 - Види бюджетного відшкодування*

*розроблено автором

До декларації додаються розрахунок суми бюджетного відшкодування, копії погашених податкових векселів (податкових розписок), у разі їх наявності, та оригіналів п'ятих основних аркушів (примірників декларанта) вантажних митних декларацій, у разі наявності експортних операцій.

Податковий орган зобов'язаний надавати органу державного казначейства висновок із зазначенням суми, що підлягає відшкодуванню з бюджету, включаючи випадки, коли за результатами перевірок така сума визнана недостовірною.

На підставі отриманого висновку відповідного податкового органу орган державного казначейства надає платнику податку зазначену у ній суму бюджетного відшкодування шляхом перерахування коштів з бюджетного рахунку на поточний банківський рахунок платника податку в обслуговуючому банку протягом п'яти операційних днів після отримання висновку податкового органу.

Сума бюджетного відшкодування, не сплачена у строки вважається бюджетною заборгованістю. На суму бюджетної заборгованості нараховується пеня на рівні ставки, розмір якої визначається відповідно до ПКУ. Зазначена пеня самос-

тійно розраховується та сплачується органом державного казначейства разом зі сплатою суми бюджетного відшкодування платнику.

У разі коли платник податку експортує товари (супутні послуги) за межі митної території України, отримані від іншого платника податку на умовах комісії, консигнації, доручення або інших видів договорів, які не передбачають переходу права власності на такі товари (супутні послуги) від такого іншого платника податку до експортера, право на отримання бюджетного (експортного) відшкодування має такий інший платник податку. При цьому комісійна винагорода, отримана платником податку - експортером від такого іншого платника податку, включається до бази оподаткування цим податком за ставкою, визначеною ПКУ, та не включається до митної вартості товарів (супутніх послуг), які експортуються.

Джерелом сплати бюджетного відшкодування (у тому числі бюджетного боргу) є загальні доходи Державного бюджету України. Забороняється обумовлювати або обмежувати виплату бюджетного відшкодування наявністю або відсутністю доходів, отриманих від цього податку в окремих регіонах України.

Такі особи не мають права на отримання бюджетного відшкодування:

а) особа, яка:

– була зареєстрована як платник цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування, та/або мала обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування (крім нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів;

– не провадила діяльність протягом останніх дванадцяти календарних місяців;

б) особа, яка є суб'єктом оподаткування за правилами, встановленими законодавством з питань спрощених систем оподаткування, що передбачають сплату цього податку у спосіб, відмінний від загального, або звільнення від такої сплати.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України» від 31 липня 2014 р. № 1621-УІІ 1 січня 2015 р. запроваджено систему електронного адміністрування ПДВ. Таке нововведення вважається системним рішенням для контролю нарахування, сплати і відшкодування ПДВ, ліквідації «податкових ям» і схем махінацій із ПДВ. Систе-

ма електронного адміністрування податку на додану вартість забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податку.

Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість встановлюється Кабінетом Міністрів України. Платникам податку автоматично відкриваються рахунки в системі електронного адміністрування податку на додану вартість [37].

Для відкриття рахунків у системі електронного адміністрування податку на додану вартість центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію податкової та митної політики, надсилає органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, в якому відкриваються рахунки платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, реєстр платників, в якому зазначаються назва платника, податковий номер та індивідуальний податковий номер платника.

Платник податку має право зареєструвати податкову накладну та/або розрахунок коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, в якій загальна сума податку не перевищує суму, обчислену за формулою [37]:

$$E_{Накл} = E_{НаклОтр} + E_{Митн} + E_{ПопРах} - E_{НаклВид} - E_{Відшкод} - E_{Перевищ},$$

де $E_{НаклОтр}$ - загальна сума ПДВ за отриманими платником податковими накладними/розрахунками коригування до таких податкових накладних;

$E_{Митн}$ - загальна сума податку, сплаченого платником при ввезенні товарів на територію України;

$E_{ПопРах}$ - загальна сума поповнення рахунку в системі електронного адміністрування податку з поточного рахунку платника;

$E_{НаклВид}$ - загальна сума ПДВ за виданими платником податковими накладними/розрахунками коригування до таких податкових накладних;

$E_{Відшкод}$ - загальна сума податку, заявлена платником до бюджетного відшкодування;

$E_{Перевищ}$ - загальна сума перевищення податкового зобов'язання, зазначених у податкових деклараціях, над сумою податку, що міститься в складених таким платником податкових накладних.

Якщо сума, визначена відповідно до формули, є меншою, ніж сума податку в податковій накладній, які платник повинен зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних, то він зобов'язаний перерахувати потрібну суму зі свого поточного рахунку на свій рахунок у системі електронного адміністрування ПДВ.

Звітним (податковим) періодом є один календарний місяць, а у випадках, визначених Податковим кодексом, - календарний квартал.

Заява про вибір квартального податкового періоду подається до контролюючого органу разом з декларацією за наслідками останнього податкового періоду календарного року. При цьому квартальний податковий період починає застосовуватися з першого податкового періоду наступного календарного року.

Податкова декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця, а протягом 10 календарних днів, наступних за граничним строком подачі податкової декларації підприємство сплачує податок.

Особливістю заповнення Декларації з податку на додану вартість, що вона заповнюється тільки за звітний період без наростаючого підсумку з початку року. Декларація поділяється за періодичністю подання та за формою.

Починаючи з податкової звітності за липень 2020 року всі без виключення платники податку, в тому числі і ті, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, мають подавати податкову декларацію щомісячно.

Отримувачі послуг, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими як платники податку, на митній території України, які відповідно до пункту 180.2 статті 180 розділу V Кодексу є відповідальними за нарахування та сплату податку до бюджету і не зареєстровані як платники податку на додану вартість, подають розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України.

При заповненні декларації з ПДВ слід користуватися Податковим кодексом України та Наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21 "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість" із змінами і доповненнями .

У декларації відображуються операції, які оподатковуються за ставками 20 %, 7 %, 0 % та не є об'єктом оподаткування або звільняються від оподаткування.

Повна декларація з ПДВ складається із вступної частини та трьох розділів (рис. 1.5).

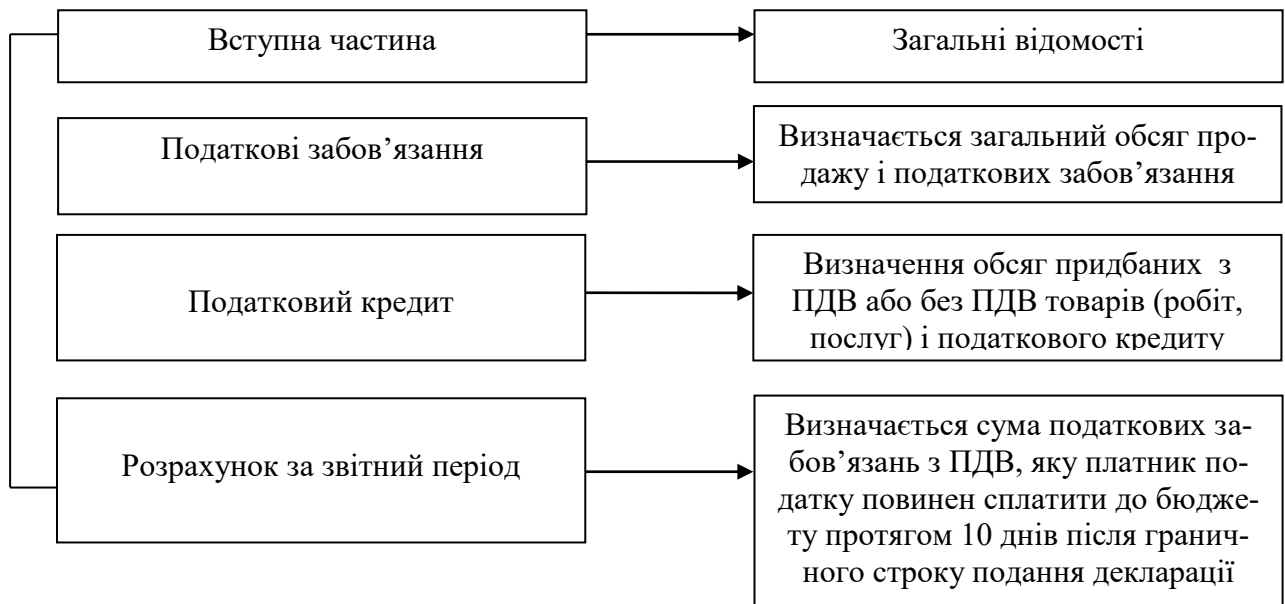

Рис.1.5 - Схема складання податкової декларації з ПДВ*

*розроблено автором

Висновки до розділу 1

Проаналізувавши наукові підходи вітчизняних авторів до визначення поняття адміністрування податків, можна зробити висновок, що адміністрування являє собою безперервний цілеспрямований процес, який включає сукупність взаємопов'язаних процедур, функцій, операцій і методів, спрямованих на здійснення мотивуючого впливу на платників податків і персонал органів, які здійснюють роботу в рамках адміністрування податків. При цьому лінійні і функціональні можливості даної системи залежать від змісту і обсягу реалізації елементів адміністрування. До особливостей адміністрування можна віднести жорстку ієрархічність структур, необхідність уніфікації функцій на різних рівнях управління, врахування регіональних відмінностей платників податків, а також динамічність законодавчої бази з питань регулювання оподаткування. Організація адміністрування податків по суті є комплексною діяльністю, направленою на створення специфічного продукту, який здатний задовольняти потреби суспільства у збиранні податків, що вказує на дворівневий характер функцій адміністрування: з одного боку - необхідно наповнити бюджет, з іншого - не зашкодити господарській діяльності платників податків.

Подальший розвиток Державної фіскальної служби має здійснюватися на усвідомленні необхідності докорінної зміни філософії спілкування з платниками податків. Фіскальне стягнення податків має бути замінене на добровільну їх сплату, що потребує переходу до світових цивілізованих норм в оподаткуванні.

Сутність підходу до побудови взаємовідносин у податковій сфері з позицій інтересів передбачає не тільки суворе дотримання усіма її учасниками податкового законодавства, а й вимагає збалансування інтересів приватних інвесторів, платників податків і публічних інтересів держави та суспільства. У даному випадку взаємовідносини між суб'єктами податкових стосунків будуються на основі принципу співпраці і партнерства.

Основними проблемами у сфері адміністрування ПДВ в Україні залишаються: складний механізм адміністрування, нестабільне нормативно-правового забезпечення, фіскальна спрямованість, несвоєчасне бюджетне відшкодування та негативне сприйняття усіх нововведень, пов'язаних зі справлянням податку. У 2015 р. запроваджено систему електронного адміністрування ПДВ. Електронне адміністрування є досить зручним, скорочує витрати часу працівників та підприємства, що, в свою чергу, спричиняє зростання кількості користувачів Електронним кабінетом платника податків. Система мінімізує участь працівників контролюючих органів, а також підвищує об'єктивність процесу бюджетного відшкодування та сутєво скорочує можливості ухилення від оподаткування. Хоча вітчизняна система оподаткування є далекою від ідеалу, та все ж значна кількість запроваджених механізмів є позитивним кроком у сфері адміністрування ПДВ.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ „Чорноморська іграшка” створено в процесі приватизації Орендного підприємства Одеського заводу іграшок і зареєстроване виконавчим комітетом Ільїчівської районної Ради народних депутатів м. Одеси – свідоцтво про реєстрацію № 05502858 від 27 серпня 1995 р. Первісно воно складалось із 3-х артiлей: фабрик „Спартак”, „ім. 30 років ВЛКСМ”, „Райпромкомбінат”, та входило в Облмістпром, існуючих з 1949 р. В 1964 році артiлі були об’єднані в ОПО „Чорноморська іграшка” з підлеглістю його Міністерству легкої промисловості, яке спеціалізувалось на випуску металевих каркасно-завідних і пластмасових іграшок. В 1989 році об’єднання ОПО „Чорноморська іграшка” було перейменоване в Одеській завод іграшок.

В 1993 році Одеській завод іграшок було реорганізовано в Орендне підприємство Одеській завод іграшок. Товариство являється право спадкоємцем усіх грошових коштів і майна, прав та обов’язків АП „Одеській завод іграшок”. Засновниками товариства являються громадяни України та юридичні особи. Місцезнаходження товариства ТОВ „Чорноморська іграшка” Україна, м. Одеса, 65098, вул. Стовпова, 17. Термін діяльності товариства не обмежений.

Метою діяльності товариства являється: здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку шляхом реалізації продукції (робіт, послуг), направлених на задоволення попиту підприємств, організацій и громадян: забезпечення розвитку виробництва та росту його ефективності, підвищення конкурентоздатності продукції, що виробляється, виконаних робіт, послуг.

ТОВ «Чорноморська іграшка» займається всіма видами економічної діяльності, що представлені у таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Види економічної діяльності підприємства

Код за КВЕД-2010	Назва виду економічної діяльності
25.61	Оброблення металів та нанесення покриття на метали
22.21	Виробництво плит, листів, труб і профілів з пластмас
22.22	Виробництво тари з пластмас
46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
25.92	Виробництво легких металевих паковань
17.22	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Організаційно виробнича структура підприємства представлена у вигляді окремих ділянок діяльності та допоміжних ділянок.

До ділянок основної діяльності відносяться:

1. Ділянка літографії і лакування жести;
2. Ділянка по переробці пластмаси;
3. Ділянка по виготовленню металевих виробів.

До допоміжних ділянок відносяться:

1. хімлабораторія;
2. ділянка РМУ;
3. електроділянка.

Основним видом продукції є обробка металів (лакування, літографування), в тому числі на давальницькій сировині.

Перспективи розвитку ТОВ «Чорноморська іграшка» направлені на опанування нових технологій, зростання професіоналізму робітників, а також на збільшення виробничої потужності підприємства в цілому. Підприємство продовжує укладати та розвивати взаємовигідні партнерські відносини з постачальниками та покупцями.

Продукція ТОВ «Чорноморська іграшка» є якісною. Якість підтверджується щоденним контролем випробувальною лабораторією підприємства, що обладнане спеціальним кваліфікованим устаткуванням. Використовуючи сучасні фарбники й різноманітні технологічні добавки та плівку, кінцевий продукт виробництва отримує потрібні параметри та якість, що необхідні замовнику, а як результат і споживачу.

Основні показники, які характеризують економічну діяльність підприємства, наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.2 – Основні показники фінансово-економічної діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2021-2022 р.р.*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	29035	40071	11036	38,01
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	23750	32041	8291	34,91
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	4078	4426	348	8,53
4. Витрати на збут, тис. грн.	1004	671	-333	-33,17
5. Валовий прибуток, тис. грн.	5285	8030	2745	51,94
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	28832	37138	8306	28,81

Продовження табл. 2.2.

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	1,01	1,08	0,07	7,14
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в тому числі:	13	2230	2217	170р.
- від основної операційної діяльності	203	2933	2730	13,44 р.
- від іншої операційної діяльності	-181	-726	-545	3 р.
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-9	23	32	3,5 р.
9. Податок на прибуток, тис. грн.	29	31	2	6,90
10. Чистий прибуток, тис. грн.	15	2631	2616	174 р.
11. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	25290,5	28908	3617,5	14,30
12. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,15	1,39	0,24	X
13. Тривалість одного обороту оборотних коштів, днів	70,25	80,30	10,05	X
14. Коефіцієнт автономії	0,916	1,003	0,09	X
15. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	0,092	0,077	-0,02	X
16. Наявність власних оборотних коштів	23052	25972	2920	X
17. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,804	0,851	0,05	X
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,897	1,044	0,15	X
19. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	9,71	5,23	-4,48	X
20. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	5,60	4,53	-1,08	X
21. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,59	0,21	-0,38	X
22. Рентабельність виробництва, %	0,02	3,72	3,69	X
23. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	0,0004	0,0538	0,053	X
24. Рентабельність власного капіталу, %	0,0004	0,0651	0,065	X
25. Рентабельність основного капіталу, %	0,0020	0,3593	0,357	X
26. Рентабельність оборотного капіталу, %	0,0004	0,0633	0,063	X
27. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	0,0005	0,0746	0,074	X

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

2.2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.:	30430	31335	3,0
- попереднього року			
- звітного року	31335	36662	17,00

За даними табл. 2.3 можна зробити висновок, що валюта балансу на кінець попереднього року збільшилась на 3 %, до того ж на кінець звітного року відбулося збільшення на 17 %, що позитивно характеризує динаміку діяльності підприємства та свідчить про розширення підприємством господарської діяльності.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	2021 рік	2022 рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	29035	40 071	38,01
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	22	2207	99,3 р.
3. Валюта балансу, тис. грн.:			
- на початок року	30430	31335	2,97
- на кінець року	31335	36662	17,00
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис. грн.	30882,5	33998,5	10,09

З табл. 2.4 видно, що середнє річне значення валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім збільшилось на 10,09 %. Це супроводжувалось збільшенням значення чистого доходу від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім та збільшенням фінансового результату до оподаткування на 38,01 % і 99,33 р. відповідно. Отже, можна зробити висновок, що підприємство доволі ефективно вкладає грошові кошти в формування своїх активів.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31335	36662	5327	17,00
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	5636	4545	-1091	-19,36
- в % до активів		17,99	12,40	-5,59	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25699	32117	6418	24,97
- в % до активів		82,01	87,60	5,59	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	10865	4293	-6572	-60,49
- в % до активів		34,67	11,71	-22,96	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷ 1155	13198	25389	12191	92,37
- в % до активів		42,12	69,25	27,13	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1570	1315	-255	-16,24
- в % до активів		5,01	3,59	-1,42	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	66	1120	1054	15,96 р.
- в % до активів		0,21	3,05	2,84	x

Продовження табл. 2.5.

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
– 3. Витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	x	x	x	x
– в % до активів		x	x	x	x
4. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	x	x	x	x
– в % до активів		x	x	x	x

З даних табл. 2.5 можна зробити наступні висновки: активи в звітному році порівняно з попереднім збільшились на 5327 тис. грн. або на 17 %, на це вплинуло збільшення коштів в розрахунках на 12191 тис. грн. або 92,37 % та збільшення оборотних активів – на 6418 тис. грн. або 24,97 %, збільшення величини інших оборотних активів на 1054 тис. грн. або в 15,96 р. В попередньому році найбільшу питому вагу в структурі активів склали оборотні активи 82,01 %, питома вага необоротних активів складала 17,92 %. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства – збільшилась питома вага оборотних активів на 5,59 процентних пункти, відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на цю ж саму величину.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195								
		25699	32117	100	100	6418	x	24,97	100
– запаси	1100	10865	4293	42,28	13,37	-6572	28,91	-60,49	-102,4
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	13198	25389	51,36	79,05	12191	27,70	92,37	190,0
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	1570	1315	6,11	4,09	-255	-2,01	-16,24	-4,0
– інші оборотні активи	1170, 1190	66	1120	0,26	3,49	1054	3,23	15,96 р.	16,4

З табл. 2.6 видно, що оборотні активи на кінець звітнього року збільшилися на 6418 тис. грн. або на 24,97 %. На це вплинуло збільшення дебіторської заборгованості на 12191 тис. грн. або на 92,37 %, що не дуже позитивно характеризує діяльність підприємства. Відбулось зменшення запасів на 6572 тис. грн. або 60,49 %, грошових коштів на 16,24 % та відбулось збільшення інших оборотних активів в 15,96 раз. В структурі оборотних активів найбільшу питому вагу на початок звітнього року займали дебіторська заборгованість (51,36 %) та запаси (42,28 %) та грошові кошти 6,11 %, інші оборотні активи займали 0,26 %. На кінець звітнього року в структурі оборотних активів відбулися негативні зміни: збільшилась питома вага дебіторської заборгованості до 79,05 %, знизилась питома вага запасів до 13,37 %, збільшилися інші оборотні активи до 3,49 % та зменшилась питома вага грошових коштів до 4,09 %.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу підприємства

Показники	2021 рік		2022 рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	7370,5	27,81	5409	15,51	-1961,5	-26,61	-12,30
– виробничі запаси*	6934,5	26,17	4964,5	14,23	-1970	-28,41	-11,93
– незавершене виробництво*	436	1,65	444,5	1,27	8,5	1,95	-0,37
– витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	19131	72,19	29467	84,49	10336	54,03	12,30
– готова продукція*	3547	13,38	1795	5,15	-1752	-49,39	-8,24
– грошові кошти	1570	5,92	1315	3,77	-255	-16,24	-2,15
– дебіторська заборгованість	13198	49,80	25389	72,80	12191	92,37	23,00
– товари*	766	2,89	375	1,08	-391	-51,04	-1,82
– інші**	50	0,19	593	1,70	543	10,86 р.	1,51
Всього оборотний капітал	26501,5	100,00	34876	100	8374,5	31,60	x

З табл.2.7 видно, що на кінець звітнього року оборотний капітал підприємства збільшився на 8374,5 тис. грн. або на 31,6 %. На це вплинуло збільшення частини оборотного капіталу, зайнятого у сфері обігу на 10336 тис. грн. або 54,03 %, в т.ч. збільшення дебіторської заборгованості порівняно з попереднім роком на 12191 тис. грн. або 92,37 %, що є негативною характеристикою діяльності підприємства.

ємства, відбулось зменшення готової продукції на 255 тис. грн. або 16,24 %, однак відбулось зменшення частини оборотного капіталу, розміщеного у виробничій сфері на 1961,5 тис. грн. або 26,61 %, в тому числі зменшення запасів на 1970 тис. грн. або 28,41 %, збільшилась вартість незавершеного виробництва на 8,5 тис. грн. або 1,95 %. Також відбулося збільшення інших оборотних активів на 543 тис.грн. або в 10,86 р. та зменшення грошових коштів на 255 тис. грн. На початок звітнього року найбільшу питому вагу в структурі оборотного капіталу займала дебіторська заборгованість (49,8 %), запаси займали 26,17 %, готова продукція 13,38 %, незавершене виробництво 1,65 %, інші оборотні активи 0,19 % та грошові кошти 5,92 %. На кінець звітнього року відбулися такі зміни: збільшилась частка дебіторської заборгованості до 72,8 %, зменшилась частка незавершеного виробництва до 1,27 %, грошових коштів до 3,77 % та зменшилась частка запасів до 14,23 %, зменшення частки готової продукції до 3,77%, та збільшення інших оборотних активів до 1,7 %.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	29035	40 071	11036,00	38,01
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	р. 1195	25290,5	28908	3617,50	14,30
2.1. Запаси*		11709,5	7579	-4130,50	-35,27
2.2. Кошти в розрахунках*	р.1125÷1155	12308	19294	6985,50	56,76
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	1223	1442,5	219,50	17,95
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	50	593	543,00	10,86 р.
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	80,65	111,31	30,66	38,01
5. Потреба в оборотних коштів одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	70,25	80,30	10,05	14,30
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	1778,00	1188,00	-590,00	-33,18
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,15	1,39	0,24	20,74

Продовження табл. 2.8.

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,87	0,72	-0,15	-17,18
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	313,57	259,71	-53,86	-17,18
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	145,18	68,09	-77,09	-53,10
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	152,60	173,33	20,73	13,58
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	15,16	12,96	-2,20	-14,54
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	0,62	5,33	4,71	7,6 р.
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	x	-541,23	x	x
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	x	646,77	x	x

Розрахунки, наведені в табл. 2.8, свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства дещо покращилась, про що свідчить зменшення тривалості одного обороту на 53,86 дні, за рахунок зменшення коефіцієнта завантаженості на 0,15 і збільшення коефіцієнта оборотності на 0,24. Також позитивним слід відзначити зменшення часу перебування оборотних коштів у розрахунках – на 20,73 дні, проте відбулось зменшення перебування оборотних коштів в запасах – на 77,09 дні, в грошових коштах – на 2,2 дні; в інших оборотних коштах значення збільшилось на 4,71. За даними розрахунками зменшення тривалості обороту на 53,86 днів дозволяє зекономити грошові кошти у 541,23 тис. грн. Якщо б оборотні кошти використовувались на рівні 2021 року, то кредиторська заборгованість становила б 646,77 тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

З табл. 2.9 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного року збільшилась на 12176 тис. грн. або на 92,15 %, що є негативним показником для підприємства. На це вплинуло збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 5513 тис. грн. або майже в 3 р. та збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 6547 тис. грн. або на 57,66 % , інша поточна

дебіторська заборгованість на кінець звітного року складає 131 тис грн. В структурі дебіторської заборгованості найбільшу питому вагу на початок звітного року займала дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (85,93%), доля дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої заборгованості склала 13,96 % та 0,11 % відповідно. На кінець звітного року в структурі дебіторської заборгованості відбулися наступні зміни: збільшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 15,02 процентних пунктів, зменшилась заборгованість за товари, роботи, послуги на 15,42 процентні пункти.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	13213	25389	100	100	12176	x	92,15	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1120, 1125	11354	17901	85,93	70,51	6547	-15,42	57,66	53,77
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **: <ul style="list-style-type: none"> – за виданим авансами – з бюджетом, – в тому числі з податку на прибуток – з нарахов. доходів – із внутрішніх розрахунків 	1130÷1145	1844	7357	13,96	28,98	5513	15,02	3 р.	45,28
	1130	1829	7307	13,84	28,78	5478	14,94	299,51	44,99
	1135	-	50	-	0,20	50	0,20	-	0,41
	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15	131	0,11	0,52	116	0,40	773,33	0,95

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Попередній рік	Всього, в тому числі:	11354	100	-	100	x	-
	– до 12 місяців	10126	89,18	-	-	-	-
	– від 12 до 18 місяців	40	0,35	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	1188	10,46	-	-	-	-
Звітний рік	Всього, в тому числі:	17901	100	-	-	6547	57,66
	– до 12 місяців	15663	87,50	-	-	5537	-1,69
	– від 12 до 18 місяців	983	5,49	-	-	943	5,14
	– від 18 до 36 місяців	1255	7,01	-	-	67	-3,45

З табл. 2.10 видно, що в попередньому році 89,18 % дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги погашено в строк до 12 місяців, 0,35 % - в строк 12-18 місяців, 10,46% - в строк 18-36 місяців. В звітному році зменшується частина заборгованості, яка погашена в строк до 12 місяців до 87,5 %, відповідно збільшується заборгованість, яка буде погашена в строк 12-18 місяців до 5,49 % та в строк 18-36 місяців зменшується до 7,01 %. Інша поточна заборгованість як в попередньому, так і в звітному році відсутня. Це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

З табл. 2.11 видно, що збільшення валюти балансу на кінець року на 5327 тис. грн. сталося за рахунок збільшення власного капіталу на 1829 тис.грн. або на 6,38 %,та збільшення поточних зобов'язань підприємства на 3498 тис. грн. або в 1,3 р. , що позитивно характеризує діяльність підприємства. Також позитивним є збільшення власного капіталу на 1829 тис. грн. або 6,38 %.

У складі пасиву (джерел формування капіталу) на початок попереднього року найбільшу і досить високу питому вагу займає власний капітал підприємства (91,55 % на початок року та 83,24 % на кінець року). Зменшення питомої ваги власного капіталу на 8,31 % слід охарактеризувати як негативне явище, тому що воно сталося за рахунок зменшення питомої ваги власних оборотних коштів на 2920 тис. грн. або 2,72 %, що свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових коштів.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	31335	36 662	5327	17,00
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	28688 91,55	30 517 83,24	1829 -8,31	6,38 х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095	23052 73,57	25972 70,84	2920 -2,72	12,67 х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	-	-	-	-
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	-	-	-	-
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	2647 8,45	6 145 16,76	3498 8,31	1,3 р. х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	-	-	х
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	0,00	-	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	2350 7,50	4865 13,27	2515 5,77	1,1 р. х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	297 0,95	1280 3,49	983 2,54	3,3 р. х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	х

Питома вага зобов'язань на кінець попереднього року становила 8,45 %, а на кінець звітнього року зросли до 16,76%, що також негативно характеризує діяльність підприємства .

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	28688	30 517	1829	6,38
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	13738	13738	0	0
– в % до власного капіталу		47,89	45,02	-2,87	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	4151	4151	0	x
– в % до власного капіталу		14,47	13,60	-0,87	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	529	529	0	0
– в % до власного капіталу		1,84	1,73	-0,11	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	422	422	0	0
– в % до власного капіталу		1,47	1,38	-0,09	x
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	9848	11 677	1829	18,57
– в % до власного капіталу		34,33	38,26	3,94	x
6. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
7. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x

З табл. 2.12 видно, що власний капітал підприємства на кінець звітного року порівняно з попереднім збільшився на 1829 тис. грн. або на 6,38 %. Це відбулось за рахунок збільшення сталості значення пайового капіталу, збільшення нерозподіленого прибутку на 1829 тис. грн. В структурі власного капіталу на початок попереднього року найбільшу питому вагу займав пайовий капітал 47,89 %, капітал в дооцінках - 14,47 %, додатковий капітал – 1,84 %, резервний – 1,47 %. На кінець року відбулись такі зміни – зменшилась питома вага пайового капіталу до 45,02%, відбулось зростання частки нерозподіленого прибутку до 38,26 %, зменшення додаткового та резервного капіталу до 1,73 та 1,38 % відповідно, зменшилась питома вага капіталу у дооцінках до 13,6 %.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Аб-сол. відхилен.
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	11	1829	1818

Продовження табл. 2.13.

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Аб-сол.відхилен.
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	30882,5	33998,5	3116
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095	5592	5090,5	-501,5
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	25290,5	28908	3617,5
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	22796,5	24512	1715,5
3. Рентабельність капіталу, %		0,0004	0,0538	0,053
4. Рентабельність основного капіталу, %		0,0020	0,3593	0,357
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		0,0004	0,0633	0,063
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		0,0005	0,0746	0,074

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷16 45,1690	2647	6145	100	100	3498	x	1,3 р.	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605, 1615	1778	1188	67,17	19,33	-590	-47,84	-33,18	-16,87
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610, 1620÷16 45	572	3677	21,61	59,84	3105	38,23	5,4 р.	88,77
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	337	562	12,73	9,15	225	-3,59	66,77	6,43
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	49	0	1,85	0,00	-49	-1,85	0,00	-1,40

Продовження табл. 2.14

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
– з оплати праці – за одержаними авансами – за розрахунками з учасниками – із внутрішніх розрахунків	1630	147	0	5,55	0,00	-147	-5,55	-100,00	34,83
	1635	39	3115	1,47	50,69	3076	49,22	7887,18	87,94
	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	297	1280	11,22	20,83	983	9,61	3,3р.	28,10

З табл. 2.14 видно, що збільшення кредиторської заборгованості в звітному році порівняно з попереднім на 3498 тис. грн.. або в 1,3р. сталося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 3105 тис. грн. або в 5,4 р. та збільшення іншої заборгованості – на 983 тис. грн. або в 3,3 р.

В структурі кредиторської заборгованості на початок року найбільшу частку займала заборгованість за товари, роботи, послуги – 67,17 %, питома вага заборгованості за розрахунками – 21,61 %, іншої заборгованості складала 11,22 %,.

На кінець року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги до 19,33 %, збільшилась питома вага іншої заборгованості до 20,83 % відповідно, збільшилась питома вага заборгованості за розрахунками до 59,84 %.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.15.

З табл. 2.15 видно, що на кінець звітного року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 11937 тис. грн.. за рахунок заборгованості за товари, роботи, послуги – на 16713 тис. грн.

Таблиця 2.15 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	17901	1188	16713	
2. За розрахунками*:				
– з бюджетом,	50	562		512
– у т.ч. з податку на прибуток	0		0	
– за виданими авансами			0	
– зі страхування		0		0
– з оплати праці		0		0
– за одержаними (отриманими) авансами		3115		3115
– за розрахунками з учасниками				0
– із внутрішніх розрахунків				0
3. Інші види заборгованості	131	1280		1149
Всього	18082	6145	11937	

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок 2021 року	на кінець 2021 року	на кінець 2022 року
1. Власний капітал (1495)	28089	28688	30 517
2. Необоротні активи (1095)	5548	5636	4 545
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	22541	23052	25972
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	-
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	22541	23052	25972
6. Запаси (1100)	12554	10865	4 293
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів(ряд. 3 – ряд. 6)	9987	12187	21679
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	9987	12187	21679
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1906	1778	1188
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	абс. Не ст.	абс. ст.	абс. ст.

За даними табл. 2.16 можна зробити висновок, що на підприємстві склалася абсолютно стійка фінансова ситуація. Адже, всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, хоча використовує зовнішні джерела коштів для операційної діяльності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)		0,9231	0,9155	1,0029	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)		0,0833	0,0923	0,0767	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 095	22541	23052	25972,0	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)		0,802	0,804	0,8511	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)		0,9059	0,8970	1,0438	0,1

Значення коефіцієнта автономії впродовж двох років є вищим від норми, що свідчить про незалежність від зовнішніх кредиторів.

На початок 2021 року підприємство залучало на кожну гривню власного капіталу 8 коп., кінець – 9 коп. коштів, а на кінець 2022 року – 8 коп., що свідчить про незалежність від зовнішніх фінансових джерел, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Розрахункове значення наявності власних оборотних коштів на початок звітного року збільшується порівняно з попереднім, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Розрахункове значення коефіцієнта маневреності за досліджуваний період знаходиться не в межах норми. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами є значно вищим від норми, що свідчить про стійку фінансову ситуацію на підприємстві.

Таблиця 2.18 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 –Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	1 570	1315	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	2647	6145	1077	4830
A_2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	13264	26 509	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	0	0	13264	-26509
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170++1200)	10865	4293	P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	0	0	-10865	-4293
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	5636	4545	P_4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	28688	30 517	-23052	25972
<i>Баланс</i>	31335	36662	<i>Баланс</i>	31335	36662	-	-

З табл.2.18 видно, що баланс підприємства на початок і на кінець року не є абсолютно ліквідним, через те, що: сума найбільш термінових зобов'язань перевищує найбільш ліквідні активи, що є негативним для підприємства:

а) на початок року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

б) на кінець року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (табл. 2.19).

З табл. 2.19 видно, що коефіцієнт покриття поточних зобов'язань усіма поточними активами впродовж двох років спостерігається перевищення нормативного значення, що свідчить про достатній рівень платоспроможності.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності в попередньому та в звітному році є вищим від нормативного значення, проте зниження даного показника в звіт-

ному році свідчить про погіршення платоспроможності підприємства.

Таблиця 2.19 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200 1695	= 2,0	10,63	9,71	5,23	-4,48
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200- -1100-1110 1695	1,0	5,27	5,60	4,53	-1,08
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165 1695	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,37	0,59	0,21	-0,38

Впродовж двох років значення коефіцієнта абсолютної ліквідності збільшувалися в межах рівня, наближеного до норми, проте на кінець звітного року знизилось нижче норми, що свідчить про погіршення підприємством грошової платоспроможності. Слід відзначити, що на кінець звітного року, ситуація погіршилась.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Таблиця 2.20 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050- 2130-2150	203	1561,54	2933	131,52	2730	-1430,01
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-181	- 1392,31	-726	-32,56	-545	1359,75
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	22	169,23	2207	98,97	2185	-70,26

Продовження табл. 2.20

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – –2250 –2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-9	-69,23	23	1,03	32	70,26
6. Фінансові результати від звичайної діяльності	2290 (2295)	13	100	2230	100	2217	17053,8 5

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.21.

Таблиця 2.21– Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	29035	40 071	11036	38,01
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	23750	32 041	8291	34,91
3. Адміністративні витрати	2130	4078	4426	348	8,53
4. Витрати на збут	2150	1004	671	-333	-33,17
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050- 2130-2150	203	2933	2730	13,4р.

За даними табл. 2.20 видно, що в звітному році фінансовий результат від основної операційної діяльності збільшився на 2730 тис. грн. або в 13,4 рази та став прибутком у звітному році, хоча деякі показники зменшились у своєму значенні у звітному році. Це відбулося за рахунок того, що чистий дохід збільшився на 11036 тис. грн. або на 38,01 % та збільшилась собівартість реалізованої продукції на 8291 тис. грн. або 34,91 %, адміністративні витрати на 348 тис. грн. або 8,53 % , зменшились витрати на збут –на 333 тис. грн. або 33,17 %. Це все є позитивним явищем в діяльності підприємства.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл.2.22.

Таблиця 2.22 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	2021 рік				2022 рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	101	49	52	-28,73	141	65	76	-10,47	24	46,15
2. Операційна курсова різниця	34	59	-25	13,81	17	28	-11	1,52	14	-56,00
3. Реалізація інших необоротних активів	1017	963	54	-29,83	145	131	14	-1,93	-40	27,91
4. Штрафи, пені, неустойки	-	94	-94	51,93	-	3	-3	0,41	91	-96,81
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Інші операційні доходи і витрати	13	181	-168	92,82	168	970	-802	110,47	-634	3,8 р.
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	1165	1346	-181	100	471	1197	-726	100	-545	3 р.

З табл. 2.22 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком зменшився на 545 тис. грн. або в 3 рази. Це сталося за рахунок зменшення інших операційних доходів і витрат на 634 тис. грн. або в 3,8 раз.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності», але в звітному році та в попередньому відсутній будь-який рух по доходам та витратам. В зв'язку з тим, що за досліджуваний період підприємство не здійснювало інвестиційної та іншої діяльності, її аналіз проводити недоцільно.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.23.

Таблиця 2.23 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	2290 (2295)	13	2230	2217	170,5 р.
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	2	401	399	199,5 р.
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290(2295)± ±2300	15	2631	2616	174,4 р.

З табл. 2.23 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 2616 тис. грн. або в 174,4 р. На це вплинуло збільшення витрат з податку на прибуток швидшими темпами (199,5 р.%), ніж фінансового результату від звичайної діяльності (170,5 р.) Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.24.

Таблиця 2.24 - Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	2021 рік	2022 рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	13	2230	2217
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	30507	31098,5	591,5
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	25290,5	28908	3617,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн.	р. 2 + р. 3	55797,5	60006,5	4209
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	0,02	3,72	3,69

За даними табл. 2.24 можна зробити висновок, що рентабельність виробництва зросла в звітному році порівняно з попереднім на 3,69 % пункти, на це вплинуло зростання фінансового результату від звичайної діяльності на 2217 тис. грн. Проте позитивним для підприємства є збільшення загальної величини виробничих фондів на 4209 тис. грн., середньої річної вартості основних засобів на 591,5 тис. грн. та середньої річної вартості оборотних коштів на 3617,5 тис. грн.

$$1) (2230/(30507+25290,5))*100-(13/(30507+25290,5))*100 = 3,97 \%$$

Отже, за рахунок збільшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на 2217 тис. грн. рівень рентабельності зріс на 3,97 % пунктів.

$$2) (2230/(31098,5 + 28908))*100-(2230/(31098,5+25290,5))*100 = - 0,04 \%$$

З розрахунків видно, що збільшення вартості основних засобів на 591,5 тис. грн. зменшило рентабельність виробництва на 0,04 % пунктів.

$$3) (2230/(31098,5 + 28908))*100-(2230/(31098,5 + 25290,5))*100 = -0,24 \%$$

Розрахунки показали, що збільшення середньої річної вартості оборотних коштів на 3617,5 тис. грн. викликало зменшення рентабельності на 0,24 процентних пункти.

Загальний вплив факторів становить 3,69 процентних пункти.

$$3,97 - 0,04 - 0,24 = 3,69$$

Висновки до розділу 2

В ТОВ «Чорноморська іграшка» фінансовий результат до оподаткування в звітному році збільшився на 2217 тис. грн. На це вплинуло збільшення фінансового результату від основної операційної діяльності на 2730 тис. грн. та зменшення прибутку від іншої операційної діяльності на 545 тис. грн. та росту прибутку від іншої фінансової діяльності на 32 тис. грн.. Сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 2616 тис. грн. або в 174р. На це вплинуло збільшення податку на прибуток на 2 тис. грн. або 6,9 %. Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

Також в звітному році порівняно з попереднім збільшився чистий дохід від реалізації продукції на 11036 тис. грн. або 38,01 %, що свідчить про збільшення обсягів реалізації на підприємстві.

Повна собівартість реалізованої продукції в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 8306 тис. грн. або 28,81 %. Це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізації продукції на 8291 тис. грн. або 34,91%, витрати на збут зменшились на 333 тис. грн. або на 33,17 %. Проте за рахунок цього відбулося збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції на 0,07 коп.

Погіршилась ефективність використання оборотних коштів підприємством, про що свідчить збільшення тривалості одного обороту на 10,05днів, а також збільшення коефіцієнту оборотності в звітному році порівняно з попереднім на 0,24.

3. ФІНАНСОВИЙ ТА ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

На підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» діє Наказ № 1 «Про організацію бухгалтерського обліку» від 02.01.2021 року.

Згідно Наказу «Про облікову політику підприємства»:

- ✓ бухгалтерський облік на підприємстві вести силами бухгалтерської служби (бухгалтерії), керованої головним бухгалтером;
- ✓ обов'язки головного бухгалтера визначаються посадовими інструкціями, розробленими відповідно вимогами п.7 ст.8 Закону № 966;
- ✓ склад бухгалтерії встановлюється штатним розкладом, а обов'язки кожного працівника бухгалтерського підрозділу регламентуються відповідними посадовими інструкціями;
- ✓ бухгалтерський облік вести за планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій й Інструкції № 291 па автоматизованій формі обліку.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створено відділ Бухгалтерії з чотирьох бухгалтерів (рис. 3.1).

Рис. 3.1 - Структура бухгалтерської служби

З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансових звітів перед складанням річної фінансової звітності і в інших випадках, передбачених законодавством, постійно діючою інвентаризаційною комісією проводити інвентаризацію активів і зобов'язань згідно Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів і розрахунків, затвердженої наказом Мінфіну України від 11.08.94 г № 69.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є квартал та календарний рік. Річна звітність підприємств включає:

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1);

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2);

Звіт про рух грошових коштів (форма № 3);

Звіт про власний капітал (форма № 4).

Примітки до річної фінансової звітності (форма №5)

Звітність підприємств складається станом на кінець останнього дня звітного періоду - кварталу або року. Перший звітний період заново створеного підприємства може бути меншим ніж 12 місяців, але не більшим 15 місяців. Звітним періодом підприємства, яке ліквідується, є період з початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію.

Перед складанням річного звіту обов'язково проводять повну інвентаризацію господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами і відображають її результати в обліку.

Форми фінансової звітності і порядок їх заповнення встановлюються: для підприємств (крім банків і бюджетних установ) - Міністерством фінансів України за погодженням з Держкомстатом України.

Контроль за дотриманням законодавства про бухгалтерський облік і звітність в Україні здійснюється відповідними органами в межах їх повноважень, передбачених законами.

Бухгалтерський облік ведеться з використанням версії (7.7) комп'ютерної програми 1С – «Бухгалтерія». У зв'язку з машиною обробкою документів на підприємстві використовується повний План рахунків бухгалтерського обліку. При необхідності головний бухгалтер має право вводити додаткову систему субрахунків. На основі даних бухгалтерського обліку здійснюється податковий облік у відповідності до чинного законодавства. Головним бухгалтером затверджено графік документообігу. Працівники усіх служб, які оформлюють первинні документи, зобов'язані виконувати вимоги і терміни, встановлені графіком документообігу. В наказі «Про організацію бухгалтерського обліку» затверджено перелік осіб, які мають право підписувати первинні документи. Їхній склад було доведено до всіх служб підприємства. Вказані особи несуть відповідальність за достовірність підписаних ними документів, за своєчасність їхнього складення і передачу для обробки у відповідності з графіком документообігу. Якщо з вини працівника до підприємства будуть застосовані штрафні санкції, то такий працівник буде зобов'язаний відшкодувати втрати у відповідності до законодавства.

На підставі введених господарських операцій програма формує звітність по синтетичному обліку та різні допоміжні документи, зокрема: оборотно-сальдову відомість за рахунками і субрахунками; „шахматку”; аналіз рахунка за підсумками і кореспонденцією даного рахунка з відповідними рахунками; обороти по дебету і кредиту рахунка і відповідне сальдо, також обороти і сальдо по рахунках за відповідний період; журнал-ордер і відомість, по рахунку; зведені проведення-підсумки за відповідною кореспонденцією; аналіз рахунка за датами; звіт по журналу операцій – вибірку проводок із журналу операцій за визначеними рахунками, кореспонденцією та іншими ознаками; картку рахунка і всі проведення з даним рахунком.

В податковому обліку підприємство користується інформаційним сервісом від Державної податкової служби «Електронний кабінет платника», який є найбільшим популярним сервісом серед всіх платників в Україні. Цей сервіс забезпечує онлайн-взаємодію платників із контролюючими органами, дає змогу, не відвідуючи центрів обслуговування платників, створювати та надсилати електронні документи, отримувати в режимі реального часу цілодобовий доступ до інформації з реєстрів та електронних систем без створення та направлення окремих запитів, що значно економить час платникам та скорочує до мінімуму контакти з контролюючими органами[16].

Окрім сервісів, які забезпечують платникам змогу реалізувати свої права та обов'язки, постійно впроваджуються аналітичні сервіси. Це, зокрема, автозаповнення декларації з податку на додану вартість, відображення повної інформації щодо податкової накладної з урахуванням всіх зареєстрованих до неї розрахунків-коригування тощо[16].

Система автоматичного відшкодування ПДВ стала однією з довгоочікуваних і завдяки їй нині практично відсутні скарги на несвоєчасне повернення ПДВ. Все здійснюється оперативно, а стан своєї заявки бізнес може відслідковувати в режимі реального часу. Саме з метою вдосконалення адміністрування ПДВ було запроваджено систему автоматизованого моніторингу відповідності податкових накладних / розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків, достатніх для зупинення реєстрації таких податкових накладних / розрахунків коригування в ЄРПН(СМКОР), яка з 1 липня 2017 р. працює в повноцінному режимі та зупиняє реєстрацію ризикових податкових накладних, що, своєю чергою, не дає змоги махінаторам формувати фіктивний податковий кредит і подавати неправомірні заявки на повернення ПДВ[16].

3.2. Облік розрахунків за податком на додану вартість в умовах застосування інформаційних технологій

ТОВ «Чорноморська іграшка» відповідно до Податкового кодексу України є платником податків на загальній системі оподаткування. Організація податкового обліку на підприємстві передбачає ведення податкового обліку головним бухгалтером. Він розносить в книгу податкового обліку дані, які зустрічаються на певній ділянці обліку. Так, наприклад, при реалізації продукції вноситься в книгу податкового обліку дані про валові доходи (валові витрати), які виникають при даній операції. В кінці податкового періоду головний бухгалтер проводить узагальнення в книзі податкового обліку та складає податкову звітність.

Відповідно до Податкового кодексу України ТОВ «Чорноморська іграшка» є платником ПДВ. Схема організації обліку ПДВ на підприємстві наведена у додатку Е.

Первинний облік ПДВ в ТОВ «Чорноморська іграшка» ведеться в податкових накладних. Заповнення податкових накладних на підприємстві здійснюється у відповідності до вимог законодавства. Головним документом, який підтверджує право платника ПДВ на податковий кредит, є податкова накладна. Підприємство зобов'язане скласти податкову накладну на дату виникнення податкових зобов'язань в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації у порядку, визначеному законодавством, електронного підпису уповноваженої платником особи.

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) здійснюється на підприємстві з урахуванням граничних строків (п. 201. 10 ПК) та в межах реєстраційного ліміту:

- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, - до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони складені;
- для податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 16 по останній календарний день (включно) календарного місяця, - до 15 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені

Порядок реєстрації податкової накладної та формулу по розрахунку ліміту наведено в додаток Ж.

Підставою для одержання права на податковий кредит є податкова накладна, а у разі ввезення (імпортування) товарів таким документом вважається належним чином оформлена митна декларація, що підтверджує сплату ПДВ.

У разі якщо підприємство у відповідному звітному періоді не включив до податкового кредиту суму ПДВ на підставі отриманих податкових накладних, зареєстрованих в ЄРПН, таке право зберігається за ним протягом 1095 календарних днів із дати складення податкової накладної.

Суми ПДВ, сплачені (нараховані) у зв'язку з придбанням товарів (послуг), зазначені у податкових накладних (розрахунках коригування до таких податкових накладних), зареєстрованих в ЄРПН з порушенням строку реєстрації, включають до податкового кредиту за звітний податковий період, у якому зареєстровано податкові накладні (розрахунки коригування) в ЄРПН, але не пізніше ніж через 1095 календарних днів із дати складення податкових накладних (розрахунків коригування до таких податкових накладних).

У разі зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування до такої податкової накладної в ЄРПН згідно з пунктом 201.16 ПКУ перебіг зазначеного строку переривається на період зупинення їх реєстрації та відновлюється з дня припинення процедури зупинення їх реєстрації (п.198.6 ПКУ).

Відсутність факту реєстрації платником податку - продавцем товарів (послуг) податкових накладних в ЄРПН не дає покупцеві права включити суми ПДВ до податкового кредиту і не звільняє продавця від обов'язку включити суму ПДВ, зазначену у податковій накладній, до суми податкових зобов'язань за відповідний звітний період (п. 201.10 ПКУ). В додатку I проілюстровано етапи проходження реєстрації податкової накладної та її зупинки у разі невідповідності критеріям.

Податкова накладна є базою для заповнення реєстрів аналітичного обліку розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві.

Одним з основних елементів системи електронного адміністрування (дала - СЕА) ПДВ є запровадження для усіх платників ПДВ окремих спеціальних банківських рахунків. Ними користуються для сплати ПДВ до бюджету.

Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість затверджено постановою КМУ від 16.10.2014 № 569.

Електронний ПДВ - рахунок використовують із метою реєстрації податкових накладних (розрахунків коригування) і сплати до бюджету узгоджених податкових зобов'язань, задекларованих платником у декларації з ПДВ. У разі недостатності коштів на електронному рахунку платник має своєчасно поповнити його з власного банківського рахунку.

Для перерахування ПДВ до бюджету Державна податкова служба надсилає реєстр платників органу казначейства, в якому відкриті рахунки платників у СЕА ПДВ. У реєстрі зазначають назву платника, податковий номер та індивідуальний податковий номер платника, звітний період і суму ПДВ, що підлягає перерахуванню до бюджету. На підставі такого реєстру орган казначейства не пізніше останнього дня строку, встановленого для самостійної сплати податкових зобов'язань, перераховує суми податку до бюджету.

Згідно з пунктом 25 Порядку № 569 з поточного рахунку платника сплачують до бюджету: податкові зобов'язання з ПДВ, самостійно донараховані платником ПДВ за уточнюючим розрахунком; податкові зобов'язання з ПДВ, визначені контролюючим органом; штрафні санкції; пеню.

Для ведення синтетичного обліку податку на додану вартість на підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» використовується рахунок 641 «Розрахунки за податками». Виникнення таких зобов'язань перед бюджетом відображають за кредитом цього рахунку, а їх погашення відповідно – за дебетом. Саме різниця між кредитовим та дебетовим оборотами даного рахунку підлягає сплаті до бюджету. Для відображення податкового кредиту з ПДВ на підприємстві використовують рахунок 644 «Податковий кредит», де за кредитом відображають виникнення податкового кредиту, а за дебетом – його списання. Для відображення податкового зобов'язання з ПДВ на підприємстві використовують рахунок 643 «Податкове зобов'язання», де за дебетом відображають виникнення податкового зобов'язання, а за кредитом, відповідно – його списання. Схема відображення ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку наведена в додатку К.

На субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню).

При придбанні товарів (робіт, послуг), вартість яких включається до складу валових витрат, підприємство має право віднести до складу податкового

кредиту звітнього періоду суми податку на додану вартість, що вказані в податковій накладній, яка отримана від постачальника. Дата виникнення права платника податку на додану вартість на податковий кредит визначається згідно ПКУ, тобто за датою здійснення першої події. «Правило першої події» встановлено для всіх операцій за виключенням тих, до яких застосовується «касовий метод» визначення дати виникнення права на податковий кредит.

При відображенні в обліку операцій з продажу товарів (робіт, послуг) за грошові кошти підприємство враховує вимоги встановлені в розділі V Податкового кодексу України. Датою виникнення податкового зобов'язання вважається дата, протягом якої відбувається будь-яка з подій, що відбулася раніше чи дата надходження грошових коштів, чи дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документу, що підтверджує факт виконання робіт (послуг) платником податку на додану вартість. При продажу та придбанні товарів (робіт, послуг) в обліку ТОВ «Чорноморська іграшка» зроблені записи, що наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Облік податку на додану вартість у ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2022 р.

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Д-т	К-т	
<i>Облік на рахунку 6411 «Розрахунки по податку на додану вартість»</i>			
Кредиторська заборгованість на 01.01.22р.			291217,75
Сплачено з спец рахунку податок до бюджету	6411	313	3352088,00
Відображено право на податковий кредит	6411	6442	5632127,23
Всього оборот по дебету			8984215,23
Нараховано податкове зобов'язання з реалізації покупцям:			
- готової продукції, товарі, послуг (за безготівковий розрахунок)	643	6411	8787734,30
- готової продукції (готівковий розрахунок)	701		13872,98
Всього оборот по кредиту			8821408,15
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			128410,67
<i>Облік на рахунку 643 «Податкове зобов'язання»</i>			
Дебіторська заборгованість на 01.01.22 р.			6720,77
Нараховано податкове зобов'язання по ПДВ	643	6411	8787734,30
Всього оборот по дебету			
Відображено суму ПДВ від реалізації:			
- готової продукції	701		283126,62
- товарів	702		58996,33
- послуг	703		7430120,75
- оборотних активів	712	643	29036,73

Продовження табл. 3.1

Зміст господарської операції	Кор-ючі рахунки		Сума, грн.
	Д-т	К-т	
- орендних операцій	713		28254,96
Всього оборот по кредиту			7829535,39
Дебіторська заборгованість на 31.12.22р.			964919,68
<i>Облік на рахунку 6441 «Податковий кредит»</i>			
Кредиторська заборгованість на 01.01.21 р.			246931,24
Відображено податковий кредит від підзвітних осіб	6441	3721	
Відображено податковий кредит від постачальників ТМЦ		6311	2920502,53
Відображено податковий кредит від постачальників послуг		6312	1661508,01
Взаємозалік		6442	5615823,10
Всього оборот по дебету			4582010,54
Відображено суму ПДВ по не отриманим податковим накладним	6442	6441	5615823,10
Всього оборот по кредиту			5615823,10
Кредиторська заборгованість на 31.12.22 р.			1280743,80
<i>Облік на рахунку 6442 «Не отримані податкові накладні»</i>			
Дебіторська заборгованість на 01.01.22 р.			73920,63
Відображено податковий кредит від постачальників послуг	6442	6312	182506,81
Взаємозалік	6442	6441	5615823,10
Всього оборот по дебету			5798823,10
Відображено право на податковий кредит по ПДВ по отриманим податковим накладним	6411	6442	5632127,23
Всього оборот по кредиту			5632127,23
Дебіторська заборгованість на 31.12.22 р.			240123,31

В кінці кожного місяця головний бухгалтер ТОВ «Чорноморська іграшка» перевіряє правильність переносу даних по оборотам на рахунку 641 «Розрахунки за податками» з відомості по рахунку 6411 в Головну книгу. Тут записуються обороти по кредиту, дебету, а також сальдо на кінець поточного місяця.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до державного бюджету України або відшкодуванню з державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), і строки проведення розрахунків встановлено у статті 200 ПКУ.

Сума податку ($\sum_{\text{пдв}}$), що підлягає сплаті (перерахуванню) до державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання ($\sum_{\text{пз}}$) звітного (податкового) періоду і сумою податкового кредиту ($\sum_{\text{пк}}$) такого звітного (податкового) періоду:

$$\sum_{\text{пдв}} = \sum_{\text{пз}} - \sum_{\text{пк}}$$

У разі якщо $\sum_{пз} - \sum_{пк} > 0$, це означає, що $\sum_{пдв}$ підлягає сплаті (перерахуванню) до державного бюджету України.

Якщо $\sum_{пз} - \sum_{пк} < 0$, це означає — $\sum_{пдв}$ підлягає бюджетному відшкодуванню.

Від'ємним значенням $\sum_{пдв}$ ($\sum_{пз} - \sum_{пк} < 0$) з огляду на вимоги пункту 200.4 ПКУ можна скористатися, дотримуючись певної черговості.

Від'ємне значення ПДВ враховується, у першу чергу, у зменшення суми податкового боргу з ПДВ, але в частині, що не перевищує суми реєстраційного ліміту (обчисленої відповідно до пункту 200-1.3 ПКУ) на момент отримання контролюючим органом декларації з ПДВ.

А в разі відсутності податкового боргу:

- підлягає бюджетному відшкодуванню на поточний рахунок платника ПДВ та/або в рахунок сплати грошових зобов'язань чи погашення податкового боргу такого платника податку з інших платежів, що їх сплачують до державного бюджету. Бюджетне відшкодування можна отримати за заявою платника в сумі ПДВ, яку фактично сплатив отримувач товарів (послуг) у попередніх та звітному податкових періодах постачальникам таких товарів (послуг) або до держбюджету, в частині, що не перевищує суми реєстраційного ліміту (обчисленої відповідно до пункту 200-1.3 ПКУ) на момент отримання контролюючим органом декларації з ПДВ, *та/або*

- зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.

По закінченню місяця головний бухгалтер складає та подає Декларацію з податку на додану вартість. При заповненні декларації з ПДВ головний бухгалтер керується Порядком заповнення та подання декларації з ПДВ затвердженого наказом Мінфіну від 28.01.2016 № 21. Декларацію головний бухгалтер подає до податкової адміністрації протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного періоду. Відповідність операцій оподаткованих податком на додану вартість та рядків податкової декларації на досліджуваному підприємстві наведемо в додатку Л.

3.3. Особливості контрольної перевірки діяльності підприємства органами державної податкової служби

Порядок проведення податкових перевірок регулюється Главою 8 Податкового кодексу України (статті 75 – 86). Законодавець встановив, що органи

державної податкової служби мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки.

Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні органу державної податкової служби виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків. Камеральна перевірка проводиться без будь-якого спеціального рішення керівника податкової та направлення на її проведення, без присутності платника. Їй підлягає вся податкова звітність суцільним порядком[56].

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених цим Кодексом податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, а також отриманих в установленому законодавством порядку органом державної податкової служби документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків[56].

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється органом державної податкової служби щодо дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у тому числі свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) [56].

Посадові особи податкового органу вправі приступити до проведення документальної виїзної перевірки за наявності підстав для її проведення, визначених цим Кодексом, і фактичної перевірки, яка проводиться з відповідних підс-

тав та за умови пред'явлення направлення на проведення такої перевірки, в якому зазначаються дата видачі, найменування органу державної податкової служби, реквізити наказу про проведення відповідної перевірки, найменування та реквізити суб'єкта (об'єкта), перевірка якого проводиться (прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи - платника податку, який перевіряється), мета, вид (планова або позапланова), підстави, дата початку та тривалість перевірки, посада та прізвище посадової (службової) особи, яка проводитиме перевірку. Направлення на перевірку у такому випадку є дійсним за наявності підпису керівника органу державної податкової служби або його заступника, що скріплений печаткою органу державної податкової служби.

Непред'явлення платнику податків (його посадовим (службовим) особам або особам, які фактично проводять розрахункові операції) направлення на проведення перевірки або пред'явлення направлення, оформленого з порушенням вимог, установлених цим пунктом, є підставою для недопущення посадових (службових) осіб податкового органу до проведення документальної виїзної або фактичної перевірки.

Відмова платника податків від допуску до перевірки на інших підставах не дозволяється. При пред'явленні направлення платнику податків такі особи розписуються у направленні із зазначенням свого прізвища, імені, по батькові, посади, дати і часу ознайомлення. У разі відмови розписатися посадовими (службовими) особами податкового органу складається акт, який засвідчує факт відмови. У такому випадку акт про відмову від підпису у направленні на перевірку є підставою для початку проведення такої перевірки.

У разі відмови платника податків у допуску посадових (службових) осіб органу державної податкової служби до проведення перевірки складається акт, який засвідчує факт відмови.

Тривалість документальних планових перевірок не повинна перевищувати 30 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва - 10 робочих днів, інших платників податків - 20 робочих днів.

Продовження строків проведення таких перевірок можливе за рішенням керівника податкового органу не більш як на 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва - не більш як на 5 робочих днів, інших платників податків - не більш як на 10 робочих днів.

Тривалість документальних позапланових перевірок, не повинна перевищувати 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва - 5 робочих днів, інших платників податків - 10 робочих днів.

Продовження строків проведення таких перевірок можливе за рішенням керівника органу державної податкової служби не більш як на 10 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва - не більш як на 2 робочих дні, інших платників податків - не більш як на 5 робочих днів.

Тривалість фактичних перевірок не повинна перевищувати 10 діб. Продовження строку таких перевірок здійснюється за рішенням керівника податкового органу не більш як на 5 діб.

Підставами для продовження строку перевірки є:

- заява суб'єкта господарювання (у разі необхідності подання ним документів, які стосуються питань перевірки);
- змінний режим роботи або підсумований облік робочого часу суб'єкта господарювання та/або його господарських об'єктів.

Проведення документальної виїзної планової та позапланової перевірки великого платника податків може бути зупинено за рішенням керівника податкового органу, що оформляється наказом, копія якого не пізніше наступного робочого дня вручається платнику податків або його уповноваженому представнику під розписку, з подальшим поновленням її проведення на невикористаний строк.

Зупинення документальної виїзної планової, позапланової перевірки перериває перебіг строку проведення перевірки в разі вручення платнику податків або його уповноваженому представнику під розписку копії наказу про зупинення документальної виїзної планової, позапланової перевірки. При цьому перевірка може бути зупинена на загальний строк, що не перевищує 30 робочих днів, а в разі необхідності проведення експертизи, отримання інформації від іноземних державних органів щодо діяльності платника податків, завершення розгляду судом позовів з питань, пов'язаних з предметом перевірки, відновлення платником податків втрачених документів перевірка може бути зупинена на строк, необхідний для завершення таких процедур.

Загальний термін проведення перевірок достовірності заявленого бюджетного відшкодування ПДВ з урахуванням установлених цим пунктом строків зупинення не може перевищувати 60 календарних днів.

Результати перевірок (крім камеральних) оформлюються у формі акта або довідки, які підписуються посадовими особами податкового органу та платниками. У разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, складається довідка.

Акт (довідка), складений за результатами перевірки та підписаний посадовими особами, які проводили перевірку надається платнику податків, який зобов'язаний його підписати. Строк складення акту (довідки) про результати перевірки не зараховується до строку проведення перевірки, встановленого цим Кодексом (з урахуванням його продовження). У разі незгоди платника податків з висновками акту такий платник зобов'язаний підписати такий акт перевірки із зауваженнями, які він має право надати разом з підписаним примірником акту або окремо.

За результатами камеральної перевірки у разі встановлення порушень складається акт у двох примірниках, який підписується посадовими особами такого органу, які проводили перевірку, і після реєстрації в органі державної податкової служби вручається або надсилається для підписання протягом трьох робочих днів платнику податків. Акт (довідка) документальної виїзної перевірки складається у двох примірниках, підписується посадовими особами податкового органу, які проводили перевірку, та реєструється в органі державної податкової служби протягом п'яти робочих днів з дня закінчення перевірки (для платників податків, які мають філії та/або перебувають на консолідованій сплаті, - протягом 10 робочих днів).

Акт (довідка) про результати фактичних перевірок складається у двох примірниках, підписується посадовими особами податкових органів, які проводили перевірку, реєструється не пізніше наступного робочого дня після закінчення перевірки. Акт (довідка) про результати зазначених перевірок підписується особою, яка здійснювала розрахункові операції, платником податків та його законними представниками (у разі наявності).

У разі незгоди платника податків або його законних представників з висновками перевірки чи фактами та даними, викладеними в акті (довідці) перевірки, вони мають право подати свої заперечення протягом п'яти робочих днів з дня отримання акту (довідки). Такі заперечення розглядаються органом державної податкової служби протягом п'яти робочих днів, що настають за днем їх отримання (днем завершення перевірки, проведеної у зв'язку з необхідністю з'ясування обставин, що не були досліджені під час перевірки та зазначені у за-

уваженнях), та платнику податків надсилається відповідь. Платник податку має право брати участь у розгляді заперечень, про що такий платник податку зазначає у запереченнях.

У разі якщо платник податку виявив бажання взяти участь у розгляді його заперечень до акту перевірки, орган державної податкової служби зобов'язаний повідомити такого платника податків про місце і час проведення такого розгляду. Таке повідомлення надсилається платнику податків не пізніше наступного робочого дня з дня отримання від нього заперечень, але не пізніше ніж за два робочих дні до дня їх розгляду.

Участь керівника відповідного податкового органу (або представника) у розгляді заперечень платника податків до акту перевірки є обов'язковою. Такі заперечення є невід'ємною частиною акту (довідки) перевірки.

Рішення про визначення грошових зобов'язань приймається керівником органу державної податкової служби (або його заступником) з урахуванням результатів розгляду заперечень платника податків (у разі їх наявності). Платник податків або його законний представник може бути присутнім під час прийняття такого рішення.

Податкове повідомлення-рішення приймається керівником податкового органу (його заступником) протягом десяти робочих днів з дня, наступного за днем вручення платнику податків акту перевірки а за наявності заперечень посадових осіб платника податків до акту перевірки приймається з урахуванням висновку про результати розгляду заперечень до акту перевірки - протягом трьох робочих днів, наступних за днем розгляду заперечень і надання (надсилання) письмової відповіді платнику податків.

У разі якщо грошове зобов'язання розраховується податковим органом за результатами перевірки, призначеної відповідно до кримінально-процесуального закону або закону про оперативно-розшукову діяльність, податкове повідомлення-рішення за результатами такої перевірки не приймається до дня набрання законної сили відповідним рішенням суду. Матеріали перевірки разом з висновками органу державної податкової служби передаються правоохоронному органу, що призначив перевірку. Статус таких матеріалів перевірки та висновків органу державної податкової служби визначається кримінально-процесуальним законом або законом про оперативно-розшукову діяльність. В акті перевірки зазначаються як факти заниження, так і факти завищення податкових зобов'язань платника.

Основні напрями перевірки розрахунків з бюджетом по ПДВ: перевірка повноти нарахування платежів (чи включено підприємство до реєстру платників, правильність визначення фактично оподаткованого обороту та нормативної ставки оподаткування, правомірність пільгового оподаткування); перевірка повноти та своєчасності перерахувань за признанням платежів до бюджету; контроль відображення в бухгалтерському обліку операцій по розрахунках з податку на додану вартість; перевірка своєчасності і правильності складання встановленої звітності з податку на додану вартість.

Перед проведенням перевірки розрахунків з бюджетом по ПДВ, аудитор складає тест внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом по ПДВ додаток М.

При перевірці дотримання вимог податкового законодавства з питань визначення об'єкта оподаткування податком на додану вартість увага повинна приділятися питанням:

- дотримання вимог Порядку визначення сумнівних сум доданої вартість, заявлених до відшкодування;
- дотримання вимог щодо правильності заповнення податкової декларації з податку на додану вартість. При цьому здійснюється порівняння даних податкової декларації з податку на додану вартість та декларації з податку на прибуток;
- дотримання вимог ПКУ при здійсненні в одному звітному періоді оподаткованих і звільнених від оподаткування операцій;
- дотримання вимог щодо відображення в податковій декларації оборотів за придбаними матеріально-технічними ресурсами, вартість яких не включається до складу валових витрат, або ж податок на додану вартість з вартості яких повинен відноситися до складу валових витрат;
- правомірності застосування пільг;
- дотримання порядку проведення платником податку коригувань як податкових зобов'язань, так і податкового кредиту.

В додатку Н сформовано та відображено зведені дані щодо задекларованих в звітності по ПДВ сум податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість в ТОВ «Чорноморська іграшка» та дані за результатами перевірки помісячно за 2021 рік. За результатами співставлення сум ми не виявили відхилення, а отже порушень в обліку підприємство не мало в перевіреному періоді.

Висновки до розділу 3

Як показало дослідження у ТОВ «Чорноморська іграшка» бухгалтерський та податковий облік ПДВ мають свої специфічні особливості. Аналітичний облік ПДВ ведеться на підприємстві згідно із законодавством України, із використанням відповідних первинних документів. Бухгалтерський облік ПДВ підприємство здійснює, використовуючи діючий в Україні План рахунків, для обліку ПДВ використовуються субрахунки 6411, 643, 6441, 6442.

У ТОВ «Чорноморська іграшка», можливе підвищення ефективності і якості обліку розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість шляхом впровадження таких організаційних заходів:

- відображення суми ПДВ, яка перерахована на спеціальний ПДВ рахунок на окремому субрахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» призначеного для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства.

- розробка механізму автоматичного завантаження податкових накладних отриманих від постачальників та зареєстрованих в електронному реєстрі з електронної системи «Медок» до автоматизованої бази обліку 1 С Підприємство 7.7.

Аналізуючи відображення податкового зобов'язання та податкового кредиту з ПДВ в бухгалтерському та податковому обліку необхідно зазначити про наступні проблеми та суперечності, які виникають в результаті неузгодженості нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський та податковий облік ПДВ:

- правило першої події, визначене податковим законодавством, зумовило те, що момент відображення зазначених показників для цілей оподаткування не збігається з моментом визнання доходів та витрат в бухгалтерському обліку. Це відповідно, є причиною розбіжностей показників у фінансовій та податковій звітності. Про це свідчить і некоректність бухгалтерських проведення у випадку, коли першою подією є передплата а саме: Д^т 371 К^т 311, Д^т 641 К^т 644, Д^т 28 К^т 371, Д^т 644 К^т 371;

- різне трактування понять "звичайна ціна" та "митна вартість", призводить до невідповідності договірній вартості та, відповідно, нарахованій та сплаченій сумі ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Підприємству ТОВ «Чорноморська іграшка» з метою перевірки правильності податкового та фінансового обліку сум податкових зобов'язань та податкового кредиту рекомендовано здійснювати за підсумками кожного звітного (податкового) періоду наступні контрольні порівняння: порівняння відповідності суми податкових зобов'язань за даними Реєстру виданих податкових накладних обороту за кредитом субрахунку 6411 «Розрахунки за податками з ПДВ»; порівняння відповідності суми податкового кредиту за даними Реєстру отриманих податкових накладних обороту за дебетом субрахунку 6411 «Розрахунки за податками з ПДВ» за мінусом сум податку, перерахованого до бюджету; порівняння відповідності залишку за дебетом субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» одній шостій залишку за кредитом субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними», в тому числі на рівні аналітичного обліку за окремими контрагентами; порівняння відповідності залишку за кредитом субрахунку 644 «Податковий кредит» одній шостій залишку за дебетом субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами», в тому числі на рівні аналітичного обліку за окремими контрагентами. Виконання запропонованих контрольних дій дозволить оперативно виявляти та виправляти помилки, допущені у податковому обліку, що сприятиме підвищенню якісного рівня системи податкового обліку за податком на додану вартість.

Запропоновано виправлення самотійно виявлених помилок, допущених у раніше наданих деклараціях з ПДВ, здійснювати за правилами, встановленими ПКУ, а саме відображати за відповідними сумами на рахунках бухгалтерського обліку з використанням «інструкція для коригування» наведеної в додатку П.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Податки є об'єктивно необхідним елементом фінансового господарства будь-якої сучасної держави. За рахунок податків формується переважна більшість доходів бюджетів різних рівнів. Система податкового адміністрування, як і будь-яка інша система, складається з окремих елементів. Елементи податкового адміністрування відбивають зміст та особливості конкретних функцій органів управління у сфері оподаткування. За допомогою податкового адміністрування забезпечуються повні та своєчасні надходження податків, зборів, інших обов'язкових платежів.

Можна стверджувати, що в сучасних умовах функціонування економіки України необхідні дієві й зважені заходи державного регулювання задля підвищення ефективності системи податкового адміністрування в Україні, які сприятимуть підвищенню якості роботи фіскальних органів, відновленню довіри суспільства до представників владних повноважень, забезпечать стабільність податкових надходжень до казни та сприятимуть залученню інвестицій в економіку країни. Адже основною метою усіх державних заходів безумовно повинно бути економічне зростання економіки України та добробуту населення загалом.

Державна податкова служба в сучасних умовах повинна стимулювати економічний розвиток країни, сприяти створенню умов для залучення інвестицій, розвитку приватного бізнесу, сприяти зниженню податкового тягаря, отриманню сталих доходів до державного бюджету. Є необхідність у трансформуванні державної податкової служби в провідну демократичну та підзвітну суспільству високоєфективну державну установу, яка діє на правових засадах та користується довірою і підтримкою суспільства.

Проведені дослідження у кваліфікаційні роботі на прикладі операцій у ТОВ «Чорноморська іграшка» дали змогу визначити шляхи вирішення теоретичних і методичних питань забезпечення ефективності адміністрування та оподаткування податком на додану вартість. Отримані результати дають підстави для наступних висновків та практичних рекомендацій:

1. Слабким місцем української нормативної бази щодо ПДВ є не розробленість питання щодо відшкодування ПДВ з бюджету, що призводить до ситуації, коли надходження до бюджету з ПДВ практично дорівнюють витратам з бюджету на відшкодування ПДВ. Основною помилкою впровадження ПДВ в Україні являлося його впровадження в період інфляції та економічного спаду, що не відпові-

дає практиці більшості країн, які впровадили ПДВ за умови стабільності національної економіки. Враховуючи те, що Україна дуже потребує більшого економічного зростання, перспективним напрямом реформування українського ПДВ виглядає зменшення ставки податку з одночасним більш суворим контролем щодо відшкодування ПДВ з бюджету.

2. Фінансовий аналіз підприємства є одним із інструментів з'ясування реальної кредитоспроможності. Аналіз фінансового стану навіть найблагополучнішого підприємства є постійною необхідністю, бо не можна вести господарство без аналізу його доходів і витрат. Закони ринкової економіки потребують відповідного способу мислення й поведінки всіх її учасників. Ринкова економіка приводить у рух усі ресурси, аби кожна вкладена в підприємство гривня давала найвищий прибуток. Щоб забезпечити це, необхідно постійно аналізувати фінансовий стан, проводити обґрунтоване наукове дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у процесі господарської і торговельної діяльності кожного підприємства.

3. Бухгалтерський та податковий облік ПДВ мають свої специфічні особливості, які у роботі розглянуто на прикладі підприємства ТОВ «Чорноморська іграшка». Аналітичний облік ПДВ ведеться на підприємстві згідно із законодавством України, із використанням відповідних реєстрів. Бухгалтерський облік ПДВ підприємство веде, використовуючи діючий в Україні План рахунків, для обліку ПДВ використовуються субрахунки 6411, 643, 6441 та 6442.

4. У ТОВ «Чорноморська іграшка», можливе підвищення ефективності і якості обліку розрахунків з бюджетом по податку на додану вартість шляхом впровадження таких організаційних заходів:

- відображення суми ПДВ, яка перерахована на спеціальний ПДВ рахунок на окремому субрахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» призначеного для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства.

- розробка механізму автоматичного завантаження податкових накладних отриманих від постачальників та зареєстрованих в електронному реєстрі з електронної системи «Медок» до автоматизованої бази обліку 1 С Підприємство 7.7;

- використання в практичній діяльності запропоновані інформаційні таблиці про види порушень за нормами податкового законодавства і розмірами штрафних

санкцій встановленими Податковим кодексом України та порядку відображення в обліку донарахованих сум ПДВ та штрафних санкцій за результатами перевірки

5. Ефективним напрямком вдосконалення системи податкового обліку та внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість в ТОВ «Чорноморська іграшка» є виконання контрольних порівнянь, заснованих на взаємозв'язку податкового обліку та порядку відображення сум податкових зобов'язань та податкового кредиту на рахунках бухгалтерського обліку. З метою перевірки правильності податкового та фінансового обліку сум податкових зобов'язань та податкового кредиту рекомендовано здійснювати за підсумками кожного звітного (податкового) періоду наступні контрольні порівняння:

– порівняння відповідності суми податкових зобов'язань за даними Реєстру виданих податкових накладних обороту за кредитом субрахунку 6411 “Розрахунки за податками з ПДВ”; – порівняння відповідності суми податкового кредиту за даними Реєстру отриманих податкових накладних обороту за дебетом субрахунку 6411 “Розрахунки за податками з ПДВ” за мінусом сум податку, перерахованого до бюджету; – порівняння відповідності залишку за дебетом субрахунку 643 “Податкові зобов'язання” одній шостій залишку за кредитом субрахунку 681 “Розрахунки за авансами одержаними”, в тому числі на рівні аналітичного обліку за окремими контрагентами;

– порівняння відповідності залишку за кредитом субрахунку 644 “Податковий кредит” одній шостій залишку за дебетом субрахунку 371 “Розрахунки за виданими авансами”, в тому числі на рівні аналітичного обліку за окремими контрагентами. Виконання запропонованих контрольних дій дозволить оперативно виявляти та виправляти помилки, допущені у податковому обліку, що сприятиме підвищенню якісного рівня системи податкового обліку за податком на додану вартість.

На підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» проводиться як зовнішній, так і внутрішній аудит розрахунків із бюджетом по ПДВ, де основним суб'єктом зовнішнього контролю є державна фіскальна служба. Суб'єктами внутрішнього контролю розрахунків із бюджетом по ПДВ є ревізійна комісія товариства та внутрішній аудит. Для якісного обліку та внутрішнього аудиту ми вважаємо за потрібне для бухгалтерської служби підприємства продовжувати підписку електронного передплатного видання «Expertus: Голоvbух» VIP», яке є дуже якісним програмним продуктом і зручним інструментом для здійснення пошуку всіх тих нових змін які відбуваються щодня в обліку ПДВ та інших операцій господарсь-

кої діяльності. Цей продукт замінює кілька друкованих видань і зменшує тривалість пошуку необхідної інформації за лічені хвилини.

В цілому державі необхідно здійснити системний підхід до податкової політики, котрий дав би змогу створити податкову систему, що була б не суто фіскальною складовою, котра могла б функціонально коригувати економічну систему і реально стимулювати виробничу діяльність суб'єктів оподаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О. В., Топольницька Н. Д. Фінансовий контроль податку на додану вартість: питання оптимізації / О. В.Артюх, Н. Д. Топольницька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2016. - № 8. - С. 136.
2. Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М. Податкове право : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 312 с.
3. Вовк О., Чернокозинська Н. Податкова звітність з податку на додану вартість / О. Вовк, Н. Чернокозинська // Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. - 2015. - № 26. - С. 93-96.
4. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: [монографія] / Г. М. Білецька, М. В. Кармаліта, М. О. Куц. - К.: Алерта, 2012. - 222 с.
5. Горин В. Проблеми підвищення фіскальної ефективності податку на додану вартість / В. Горин // Галицький економічний вісник. — 2013. — № 2(41). — С. 118-126
6. Дугар Т. Є. Проблема адміністрування податку на додану вартість на сучасному етапі / Т. Є. Дугар // Економіка і суспільство. - 2016. - № 2. - С. 689-693.
7. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.1999 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році" № 909-VIII від 24.12.2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19>
9. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 року №. - 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
10. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 16 липня 1999 року № 996-XIV [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

11. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 05.05.2003 р. № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show /755-15>

12. Єгарміна В. Д. Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування / В. Д. Єгарміна / /Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2011. - № 1. - С. 166-176.

13. Іванов Ю.Б. Податковий менеджмент : підручник / Ю.Б.Іванов, А.І.Крисоватий, А.Я.Кізіма, В.В.Карпова. - К. :Знання, 2008. - 525 с. - Бібліогр.: с. 496-513. - Укр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

14. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 01.07.1997 р. № 141 зареєстрована в Міністерстві юстиції України 04.08.1997 р. за № 284/2088 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97>

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 р. за № 893/4186 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

16. Івашова Л.М. Діджиталізація митних процедур: сучасний стан та перспективи розвитку митної справи Публічне управління та митне адміністрування, № 3 (22), 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-3-218-230>

17. Кравченко О. Бюджетне відшкодування: нові правила / О. Кравченко // Бібліотека Баланс. - 2016. - № 4. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://balance.ua/products/all/post/biblioteka-balans-prakticheskie-rukovodstva/arhiv>

18. Кудряшова А., Патраманська Л. Податковий контроль в Україні / А. Кудряшова, Л. Патраманська // Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. - 2015. - № 26. - С. 207-209.

19. Лист Державної фіскальної служби України від 07.07.2015 р. № 24403/7/99-99-15-01-01-17 «Щодо особливостей проведення перевірок

бюджетного відшкодування ПДВ» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/5859-24403.html>

20. Лист Державної фіскальної служби України від 02.02.2016 р. № 3240/7/99-99-19-03-00-17 «Про податкову декларацію з податку на додану вартість з 1 січня 2016 року» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/listi-dps/66246.html>

21. Лист Державної фіскальної служби України від 13.01.2016 р. № 965/7/9999-11-04-01-17 «Щодо відкриття рахунків» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/pisma/gfsu/ob-otkrytii-schetov.html>

22. Лытяков А. В. Пути совершенствования налога на добавленную стоимость в Российской федерации: [моногр.] / А. В. Лытяков, В. Н. Шитов. - Ульяновск: УЛГТУ, 2014. - 147 с.

23. Майстренко О. В. Шляхи удосконалення порядку бюджетного відшкодування податку на додану вартість. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2011. № 2. С. 45-53.

24. Малишкін О. І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика: Навч.- практич. посібник. - К.: «Центр учбової літератури», 2013.-376 с.

25. Мединська Т. В., Власюк Н. І. Податкова система: Навчальний посібник. 3-є вид., перероб. та доповнене./ Т. В. Мединська, Н. І. Власюк. – Львів: «Магнолія-2006», 2012. – 424 с.

26. Мельник М. І., Лещух І. В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності : монографія. Львів : ДУ "Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України", 2015. 330 с.

27. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу: [монографія] / В. М. Мельник; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування». - К. : Комп'ютерпрес, 2006. - 277 с. - Бібліогр.: с. 228-237. - Укр. [Електронний ресурс]. - Режим до- сту пу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

28. Механізм справляння податків в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://subject.com.ua/economic/slovník/4243.html>

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції

України 28.02.2013 р. за № 336/22868 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.11.2003 р. за №1054/8375 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03.06.2005 р. за № 621/10901 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>

32. Оксенюк О. І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2015. 219 с.

33. Офіційний сайт Державної казначейської служби України - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main>

34. Педь І. В. Непрямі податки в податковій системі України: Навч. посібник / за ред. Ю. М. Лисенков. – К.: Знання, – 2008. – 348с.

35. Податкова система: навч. посіб./Лютий І. О., Демиденко Л. М., Романюк М. В. та ін. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 456 с.

36. Податкова система: навч. посіб./за заг. ред. Андрущенка В. Л. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 416 с.

37. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

38. Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість" № 569 від 16.10.2014 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-p>

39. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. №1130,

zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 17.11.2014 p. za №1456/26233 (iz zminami ta dopovnenniami) [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukraini. - Rezhim dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14>

40. Porядok vedenня Єдиного реєстру податкових накладних, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010>

41. Порядок заповнення податкової накладної, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2015 р. № 1307, zareestrovanyi v Ministerstvi yustitsii Ukraini 26.01.2016 p. za № 137/28267 (iz zminami ta dopovnenniami) [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukraini. - Rezhim dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>

42. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість: постанова КМУ від 16.10.2014 № 569 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF>

43. Про порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: наказ Міністерства фінансів України № 21 від 28.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16)

44. Проскура К.П. Особливості адміністрування податків в Україні / К. П. Проскура [Електронний ресурс]. - Режим доступу: soskin.info/userfiles/file/2012/ES_3.../Proskura.doc.

45. Проскура К. П. Організація та методичне забезпечення податкового аудиту як елемента податкового контролю / К. П. Проскура // Незалежний аудитор. - 2013. - № 5 (III). - С. 43-48.

46. Рябець І.Л. Організаційно-правові проблеми відшкодування ПДВ в Україні / І. Л. Рябець // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). - 2010. - № 23. - С. 259-264.

47. Саніна І.С., Ткачик Л. П. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент : зб. наук. пр. - 2015. - № 13. - С. 211-216.

48. Семенко Т.М. Облік та аудит податку на додану вартість на цукрових заводах: дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Тетяна Миколаївна Семенко; КНУ ім. Т.Г.Шевченка. - Київ, 2012. - 212 с.

49. Семенко Т. М. Податок на додану вартість як економічна категорія / Т. М. Семенко // Ефективна економіка. - 2011. - № 4. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=527>
50. Сідельникова Л. П., Костіна Н. М. Податкова система: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2013. 604 с.
51. Слюсаренко В.Є., Філіп К.О. Особливості оподаткування податком на додану вартість та його економічна доцільність / В.Є. Слюсаренко, К.О. Філіп // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2014. - №1 (42). - С. 218-222.
52. Сокотенюк С.М. Особливості прийняття та застосування електронного адміністрування ПДВ в Україні / С. М. Сокотенюк, А. А. Кугій // Ефективна економіка. - 2016. - № 3. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4859>
53. Сотніченко О.А. Необхідність реформування ПДВ у контексті Податкового кодексу України / О. А. Сотніченко // Науковий вісник Національного університету ДПС України. - 2012. - № 1. - С. 113-120.
54. Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України / [А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк, А. Я. Кізима, М. П. Чорний]; за ред. А. І. Крисоватого. - Тернопіль: Вектор, 2012. - 356 с.
55. Філонич О.М. Ефективність адміністрування податку на додану вартість: перспективи здійснення та обмеження / О.М. Філонич // Економіка і регіон. - 2014. - № 3 (46). - С. 15-21.
56. Хомутенко В.П. Адміністрування податків, зборів, платежів: навч. посіб. / В.П. Хомутенко, І.С. Луценко, А.В. Хомутенко; за заг. ред. В.П. Хомутенко Одеса: «Атлант», 2015. 314 с
57. Юрченко О. А. Податок на додану вартість: аналіз податкової реформи 2016 року / О. А. Юрченко // БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ. - 2015. - № 12. - С. 18-25.

Додаток А

Порядок формування індивідуального податкового номеру платників податку на додану вартість

Платник ПДВ	Індивідуальний податковий номер	Значення
1) для юридичних осіб	12-ти розрядний числовий код такої структури, у т.ч.	
	1 - 7-й знаки	перші 7 знаків коду за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі - код ЄДРПОУ) без контрольного числа;
	8-й та 9-й знаки	код області за системою кодування, прийнятою в контролюючих органах;
	10-й та 11-й знаки	код адміністративного району за системою кодування, прийнятою в контролюючих органах;
	12-й знак	контрольний розряд, алгоритм формування якого встановлює Державна фіскальна служба України
2) для фізичних осіб	10-значний реєстраційний номер облікової картки платника податків, що включає номер паспорта	
3) для осіб, відповідальних за нарахування та сплату ПДВ до бюджету під час виконання договорів про спільну діяльність без створення юридичної особи, управителів майна за договорами управління майном, інвесторів (операторів) відповідно до угод про розподіл продукції	9-значний податковий номер, який надають контролюючі органи згідно з порядком обліку платників податків і зборів, визначеним відповідно до пункту 63.10 статті 63 розділу II ПКУ	
4) для постійних представництв	12-розрядний числовий код, який формується в такому самому порядку, як і для юридичних осіб, або 9-значний податковий номер, який контролюючі органи надають постійним представництвам, визначеним в абзаці другому підпункту 14.1.193 пункту 14.1 статті 14 ПКУ, при взятті їх на облік	

Додаток Б

Порядок визначення бази оподаткування ПДВ за нормами ПКУ

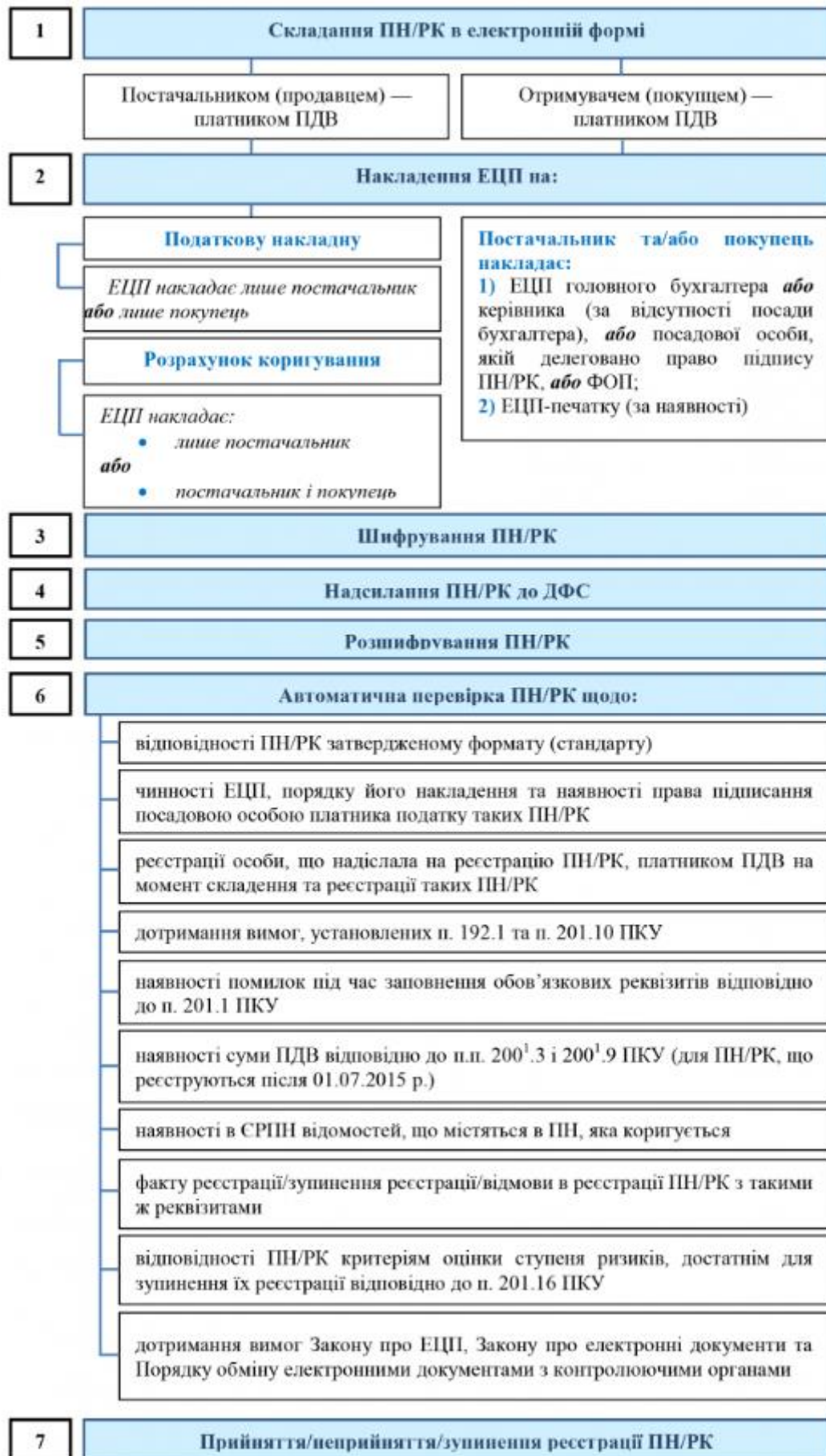
№ з/п	Вид операції	Визначення бази оподаткування
1	Постачання товарів/послуг	Визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін
2	Постачання товарів, ввезених на митну територію України	Визначається виходячи з їх договірної вартості, але не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком ПДВ, що включаються в ціну товарів/послуг.
3	Послуги, які постачаються нерезидентами на митній території України	Базою є контрактна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком ПДВ, що включаються до ціни постачання. Визначена вартість перераховується в національну валюту за курсом НБУ на дату виникнення податкових зобов'язань.
4	У разі отримання послуг від нерезидентів без їх оплати	База визначається, виходячи із звичайних цін на такі послуги без урахування податку.
5	Постачання товарів/послуг здійснюється за регульованими цінами (тарифами)	Визначається виходячи з їх договірної вартості, визначеної за такими цінами (тарифами).
6	Якщо товари/послуги, необоротні активи (при умові задекларованого податкового кредиту з ПДВ при їх придбанні) починають використовуватися в операціях: <ul style="list-style-type: none"> - що не є об'єктом оподаткування; - звільнених від оподаткування; - що здійснюються в межах балансу платника податку, у тому числі передача для невиробничого використання, переведення виробничих необоротних активів до складу невиробничих необоротних активів; - що не є господарською діяльністю платника податку 	Платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування не нижче звичайних цін. При цьому база оподаткування за необоротними активами визначається виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів - виходячи із звичайної ціни), а за товарами/послугами - виходячи з вартості їх придбання.
7	Постачання товарів за договорами фінансового лізингу	Базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не нижче ціни придбання об'єкту лізингу.
<p><i>У разі постачання товарів за договорами фінансового лізингу, які були повернуті лізингоодержувачем, не зареєстрованим як платник податку у зв'язку з невиконанням умов такого договору, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів.</i></p>		
8	Постачання виробничих або невиробничих засобів, інших товарів/послуг: без оплати; з частковою оплатою; у межах обміну; у межах дарування; у рахунок оплати праці фізичним особам, які перебувають у трудових відносинах із платником; пов'язаній з постачальником особи; іншим, які не є платниками податку	Визначається виходячи їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін

Продовження додатку Б

№ з/п	Вид операції	Визначення бази оподаткування
9	Постачання вживаних товарів (комісійна торгівля), що придбані в осіб, не зареєстрованих як платники податку	Визначається як комісійна винагорода такого платника податку.
	Постачання однорідних вживаних товарів, придбаних у фізичних осіб, не зареєстрованих як платники податку	Визначається як позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів
10	Товари/послуги, що передаються/отримуються у межах договорів комісії (консигнації), поруки, управління	Базою оподаткування є вартість постачання цих товарів, не нижче звичайних цін (або митної вартості)
11	Основні виробничі або невиробничі засоби ліквідуються за самостійним рішенням	Ліквідація для цілей оподаткування розглядається як постачання таких основних виробничих або невиробничих засобів за звичайними цінами, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації. Якщо внаслідок ліквідації отримуються складові частини, або інші відходи, які оприбутковуються з метою їх використання в господарській діяльності, на такі операції не нараховуються податкові зобов'язання.
12	Коли платник податку здійснює операції з постачання особам, які не зареєстровані як платники податку, сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, раніше придбаних платником у фізичних осіб, які не є платниками ПДВ	Об'єктом оподаткування є торгова націнка (надбавка), встановлена таким платником податку.
13	У разі постачання квитків на проїзд в автобусах та на перевезення багажу	Базою оподаткування є винагорода, що включає авто станційний збір. До бази не включається вартість перевезення, що перераховується перевізнику, та сума витрат на страхування пасажирів, яка перераховується страховій компанії.
14	У разі ввезення на територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) >1000 євро	через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, базою оподаткування є частина їх сумарної фактурної вартості, що > 1000 євро
	> 500 євро	через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, через кордон України базою є частина їх фактурної вартості, що > 500 євро.
	сумарна вага яких > 50 кг	через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, через державний кордон України базою є частина їх сумарної фактурної вартості, що > 50 кг.

Додаток В

Етапи реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування

Додаток Д

Кореспонденція рахунків з обліку податку на додану вартість

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1. Відвантаження готової продукції, а потім оплата			
1	Відвантажена покупцеві готова продукція	361	701
2	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	701	6412
3	Списана облікова вартість відвантаженої готової продукції	901	26,91
4	Відображений у складі фінансового результату дохід від реалізації ГП	701	791
5	Списана на фінансовий результат собівартість готової продукції	791	901
2. Оплата, а потім відвантаження товарів			
1.	Отримана передоплата від покупця за товари, що підлягають відвантаженню	311	681
2.	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	643	6412
3.	Відвантажені товари покупцеві	681	702
4.	Відображені розрахунки за податковими зобов'язаннями по ПДВ	702	643
5.	Списана облікова вартість відвантажених товарів	902	281
6.	Відображений у складі фінансового результату дохід від реалізації товарів	701	791
7.	Списана на фінансовий результат собівартість товарів	791	902
3. Оприбуткування матеріалів, а потім оплата			
1.	Оприбутковані матеріали, придбані за договором купівлі-продажу	201	631
2.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ, вказана в податковій накладній	6412	631
3.	Перераховані грошові кошти в оплату за отримані матеріали	631	311
4. Оплата, а потім оприбуткування товарів			
1.	Перерахований аванс продавцеві за товари	371	311
2.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ, вказана в податковій накладній	6412	311
3.	Відображені розрахунки по податковому кредиту по ПДВ	371	644
4.	Оприбутковані товари, отримані в рахунок перерахованого авансу	281	371
5.	Відображені розрахунки по податковому кредиту по ПДВ	644	371
5. Бартер: відвантаження товарів, а потім отримання сировини			
1.	Відвантажені товари покупцеві в рамках бартерного контракту №1	361	702
2.	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	702	6412
3.	Списана облікова вартість відвантажених товарів	902	281

Продовження додатку Д

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
4.	Відображений у складі фінансового результату дохід від реалізації товарів	702	791
5.	Списана на фінансовий результат собівартість товарів	791	902
6.	Оприбуткована сировина, отримана по бартерному контракту №1	201	631
7.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ	6412	631
8.	Проведений залік заборгованостей	631	361
6. Бартер: оприбутковування товарів, а потім відвантаження готової продукції			
1.	Оприбутковані товари, отримані по бартерному контракту №2	281	631
2.	Відображені розрахунки по податковому кредиту по ПДВ	644	631
3.	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	643	6412
4.	Відвантажена готова продукція в рахунок бартерного контракту №2	361	701
5.	Відображені розрахунки за податковими зобов'язаннями по ПДВ	701	643
6.	Списана облікова собівартість відвантаженої готової продукції	901	26, 91
7.	Відображений у складі фінансового результату дохід від реалізації готової продукції	701	791
8.	Списана на фінансовий результат собівартість готової продукції	791	901
9.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ	6412	644
10.	Проведений залік заборгованостей на вартість відвантаженого товару	631	361
7.Реалізація товарів у роздріб			
1.	Оприбутковані товари	281	631
2.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ	6412	631
3.	Передані товари з складу у роздріб	282	281
4.	Проведена товарна надбавка на суму ПДВ в купувальній вартості товару і суму торгової націнки підприємства	282	285
5.	Реалізована 1/2 частина товарів за готівковий розрахунок	301	702
6.	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	702	6412
7.	Списана собівартість реалізованих товарів	902	282
8.	Списана товарна надбавка, що доводиться на реалізовані товари (методом "сторно")	282	285
9.	Списана на фінансовий результат сума доходу від реалізації товарів	702	791
10.	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902
8.Імпорт товарів із застосуванням податкових векселів			
1	Оприбутковані товари, отримані по зовнішньоекономічному контракту	281	631

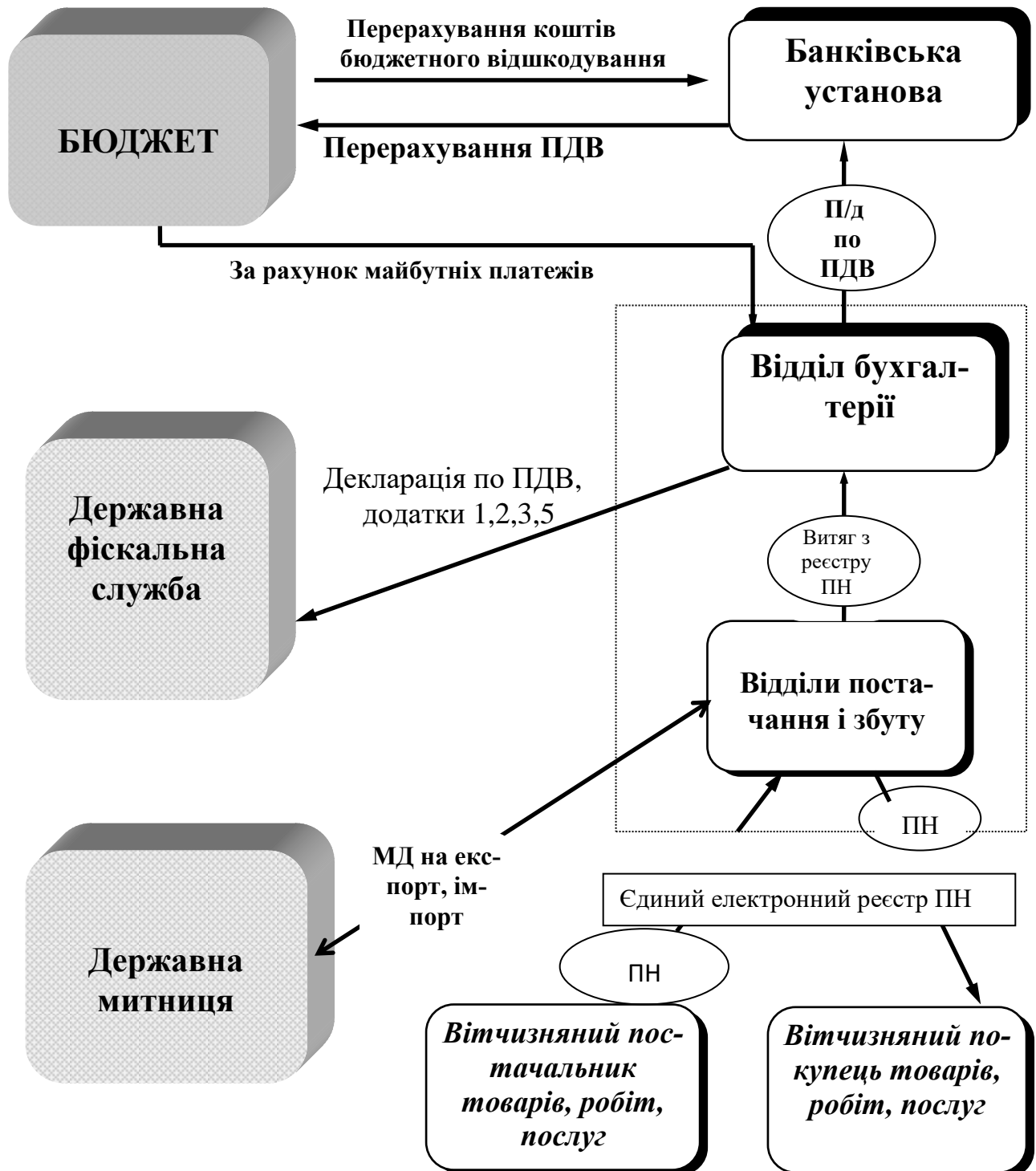
Продовження додатку Д

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
2.	Наданий органам митного контролю вексель на суму податкових зобов'язань	643	62
3.	Включена до складу податкових зобов'язань сума ПДВ, вказана у векселі, в податковому періоді, на який доводиться термін його погашення	62	6412
4.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ (у наступному звітному періоді)	6412	643
9. Придбання основних засобів, що не підлягають амортизації згідно Закону про оподаткування прибутку підприємства			
1.	Оприбутковані основні засоби, що не підлягають амортизації (разом з ПДВ)	152	631
		104	152
2.	Проведені розрахунки з постачальником	631	311
10. Придбання сировини і нематеріальних активів для здійснення звільнених або не оподатковуваних ПДВ операцій			
1.	Оприбуткована сировина (з ПДВ), призначена для використання в операціях, звільнених від ПДВ	201	631
2.	Оприбутковані нематеріальні активи (з ПДВ), які використовуватимуться для здійснення операцій, звільнених від ПДВ	154	631
		127	154
3.	Проведені розрахунки з постачальником за сировину і нематеріальні активи	631	311
11. Імпорт основних засобів (із застосуванням податкових векселів) використовуваних в звільнених від ПДВ операціях			
1.	Оприбутковані основні засоби, отримані по імпорту, які використовуватимуться для здійснення операцій, звільнених від оподаткування	152	632
2.	Пред'явлений органам митного контролю податковий вексель на суму податкових зобов'язань по ПДВ, яка включається у вартість основних фондів	643	621
		152	643
3.	Відображена сума заборгованості по векселю в податковому періоді, на який доводиться дата погашення векселя, у складі податкових зобов'язань по ПДВ в Податковій декларації	621	6412
4.	Введені в експлуатацію основні фонди	104	152
12. Безкоштовна передача товарів			
1.	Виключена з складу податкового кредиту (методом "сторно")сумма ПДВ, нарахована при придбанні товарів, які передаються безкоштовно	6412	631
2.	Включена у вартість безкоштовно передаваних товарів сума ПДВ, раніше виключена з складу податкового кредиту	281	631

Продовження додатку Д

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
3.	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ на вартість безоплатно переданих товарів, яка не перевищує звичайну ціну	949	6412
4.	Списана облікова вартість безоплатно переданих товарів	949	281
5.	Списані на фінансовий результат інші витрати операційної діяльності	791	949
13.Зовнішньоекономічний бартер			
1.	Проведена передоплата за товари	371	311
2.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ	6412	644
3.	Оприбутковані отримані товари	281	371
4.	Відображені розрахунки по податковому кредиту по ПДВ	644	371
5.	Зменшений на дату укладення бартерного зовнішньоекономічного контракту податковий кредит по ПДВ (методом "сторно")	6412	644
6.	Включена у вартість товарів сума ПДВ	281	644
7.	Відвантажені товари нерезиденту	362	702
8.	Списана собівартість відвантажених товарів	902	281
9.	Списана на фінансовий результат сума доходу від реалізації товарів	702	791
10.	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902
11.	Оприбутковані товари, отримані в рамках бартерного контракту	281	362
12.	Нараховані і сплачені митні збори	377	311
		281	377
13.	Нарахований і сплачений під час митного оформлення ПДВ	6412	311
		377	6412
14.	Включена до складу податкового кредиту сума ПДВ, сплачена на митниці	6412	377

Додаток Е
Організація обліку податку на додану вартість в
ТОВ «Чорноморська іграшка»

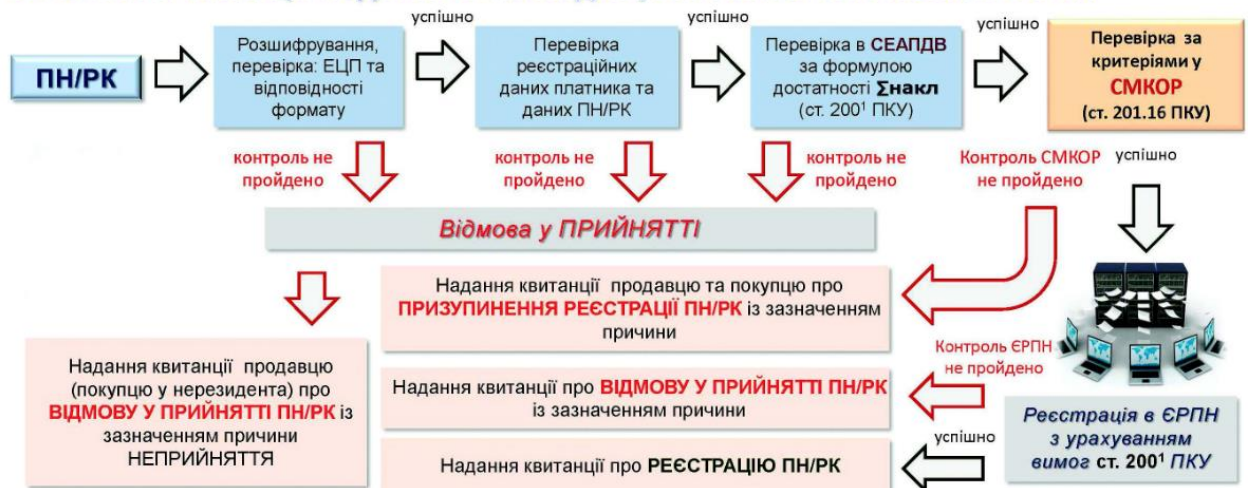
Додаток Ж

Порядок реєстрації податкової накладної (розрахунку коригування) в єдиному реєстрі податкових та визначення реєстраційного ліміту у ТОВ «Чорноморська іграшка»

ОТРИМАННЯ ДФС ПОДАТКОВОЇ НАКЛАДНОЇ/РОЗРАХУНКУ КОРИГУВАННЯ

ОБРОБКА ТА РЕЄСТРАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ НАКЛАДНОЇ/РОЗРАХУНКУ КОРИГУВАННЯ В ЄРПН

Починаючи з 01.07.2015 платник ПДВ має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в ЄРПН на суму податку ($\Sigma_{\text{Накл}}$), обчислену за такою формулою:

$$\Sigma_{\text{Накл}} = \Sigma_{\text{НаклОтр}} + \Sigma_{\text{Митн}} + \Sigma_{\text{ПопРах}} + \Sigma_{\text{Овердрафт}} - \Sigma_{\text{НаклВид}} - \Sigma_{\text{Відшкод}} - \Sigma_{\text{Перевищ}}$$

де

$\Sigma_{\text{Накл}}$ — реєстраційний ліміт;

$\Sigma_{\text{НаклОтр}}$ — загальна сума ПДВ за отриманими податковими накладними та розрахунками коригування, зареєстрованими в ЄРПН;

$\Sigma_{\text{Митн}}$ — загальна сума ПДВ, сплаченого платником під час ввезення товарів на митну територію України;

$\Sigma_{\text{ПопРах}}$ — загальна сума поповнення з поточного рахунку платника ПДВ рахунку в СЕА ПДВ;

$\Sigma_{\text{Овердрафт}}$ — середньомісячний розмір сум ПДВ, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету й погашені чи розстрочені або відстрочені, а також задекларовані платником — сільськогосподарським підприємством, що обрав спеціальний режим оподаткування. Цей показник щокварталу (протягом перших шести робочих днів кварталу) підлягає автоматичному перерахунку, який його здійснюють шляхом віднімання суми попереднього збільшення і додавання суми збільшення згідно з поточним перерахунком;

$\Sigma_{\text{НаклВид}}$ — загальна сума ПДВ за виданими податковими накладними та розрахунками коригування, зареєстрованими в ЄРПН;

$\Sigma_{\text{Відшкод}}$ — загальна сума ПДВ, заявлена платником до бюджетного відшкодування;

$\Sigma_{\text{Перевищ}}$ — загальна сума перевищення податкових зобов'язань, зазначених у деклараціях з ПДВ з урахуванням поданих уточнюючих розрахунків до них, над сумою ПДВ, що міститься у складених таким платником податкових накладних та розрахунках коригування до таких податкових накладних, зареєстрованих в ЄРПН.

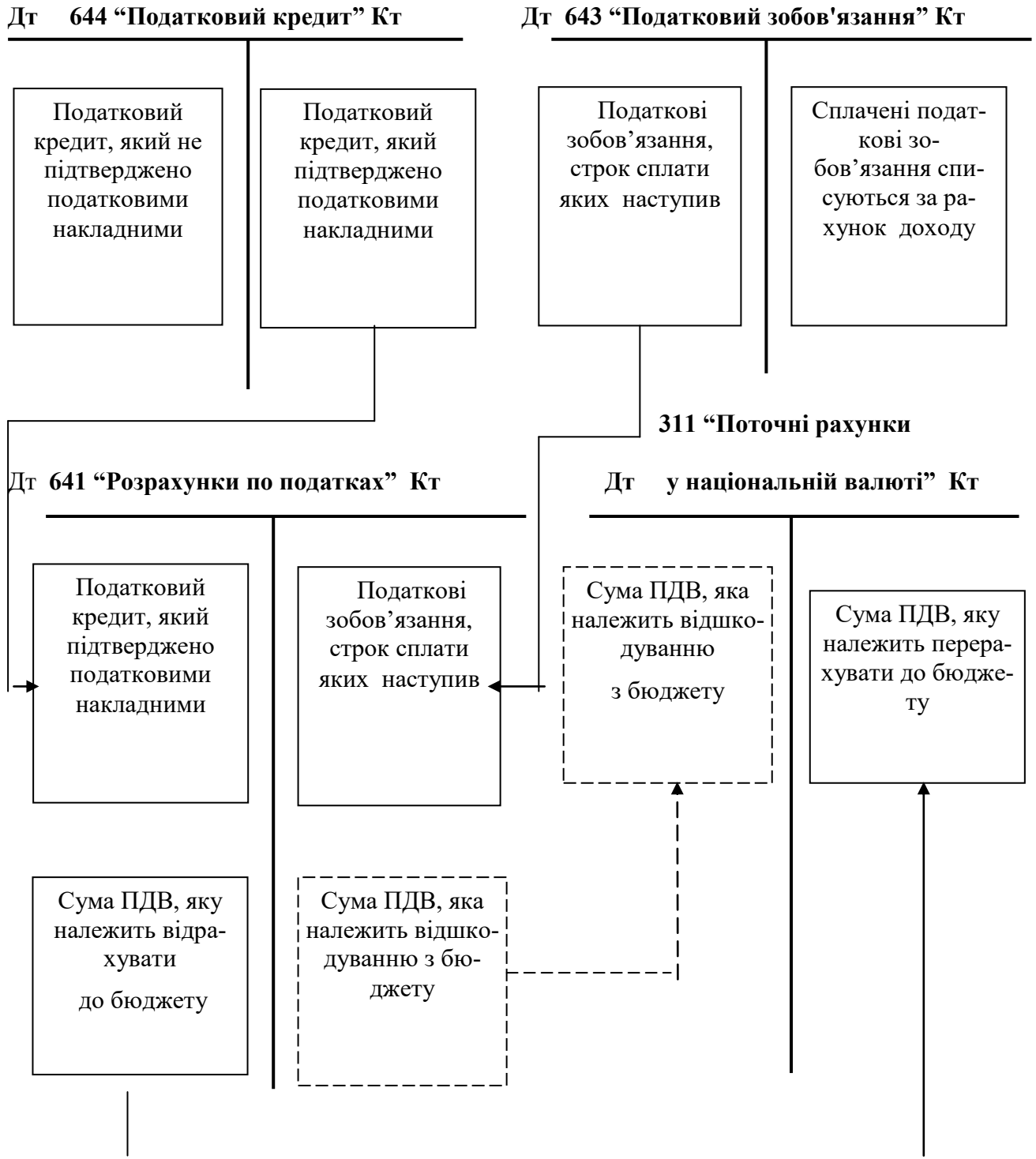
Додаток І

Особливості електронного адміністрування податку на додану вартість у ТОВ «Чорноморська іграшка»

Додаток К

Схема відображення ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку в ТОВ «Чорноморська іграшка»

Додаток Л
Відповідність операцій оподаткованих податком на додану вартість
та рядків податкової декларації у ТОВ «Чорноморська іграшка»

РОЗДІЛ I. ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Що поставляємо:			Де відображаємо:
Продажі на території України:	за ставкою ПДВ:	20 %	ряд. 1.1
		7 %	ряд. 1.2
Вивезення за межі України (0 % ПДВ)			ряд. 2
Інші операції за ставкою 0 % ПДВ			ряд. 3
«Компенсуючі» ПЗ	за ставкою ПДВ:	20 %	ряд. 4.1
		7 %	ряд. 4.2
Продажі без ПДВ	необ'єктні/пільгові/постачання послуг за межами України		ряд. 5
Послуги, отримані від нерезидента			ряд. 6
Коригування ПЗ:	— за продажами з 20 % і 7 % ПДВ, продажами без ПДВ (ряд. 7)		ряд. 7 – 8
	— при нецільовому використанні ввезених пільгових товарів (ряд. 8)		

РОЗДІЛ II. ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ

Що купуємо:			Де відображаємо:
Купівлі на території України:	з ПДВ:	20 %	ряд. 10.1
		7 %	ряд. 10.2
	— з 0 % ПДВ — без ПДВ (пільгові/необ'єктні/у неплатників)		ряд. 10.3
«Іноземні» купівлі:	— імпорт товарів		ряд. 11.1 – 11.3
	— послуги від нерезидента «у межах України»		ряд. 11.4
Коригування ПК:	— за купівлями з 20 % і 7 % ПДВ (ряд. 12)		ряд. 12 – 15
	— сільгоспкоригування (ряд. 13 – 14)		
	— коригування ПК (у грудні) при «необоротних» перерахунках за «старими» НА (купленими до 01.07.2015 р.) (ряд. 15)		
Перехідний «мінус» (минулого періоду):	— перехідний «мінус» (із ряд. 21 попередньої декларації*)		ряд. 16.1
	— виправлення такого «мінуса»:	— самостійно платником	ряд. 16.2
		— податківцями при перевірці	ряд. 16.3

РОЗДІЛ III. РОЗРАХУНКИ ЗА ЗВІТНІЙ ПЕРІОД

Якщо за період виникає:	Як заповнювати розділ III:
— ПДВ до сплати	заповнюємо ряд. 18 і ряд. 18.1* (усі інші рядки 19 – 21 декларації не заповнюємо (!))
— «мінус» (від'ємне значення)	заповнюємо ряд. 19 – 21 (за бажанням у ряд. 20.2 можемо заявляти БВ, п. 200.4 ПКУ)

Додаток М

Тест внутрішнього контролю розрахунків з податку на додану вартість

Аудитор Дашевська Є.М.
 Підприємство ТОВ «Чорноморська іграшка»
 Період перевірки 01.01.21 – 31.12.21 р.

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	У розпорядженні працівників бухгалтерії є всі необхідні для розрахунку суми ПДВ нормативні документи (закони, інструкції, план рахунків)?	+			
2	Підприємство сплачує ПДВ на загальних підставах?	+			
3	Чи подає підприємство місячну Декларацію по ПДВ?	+			
4	Чи подає підприємство повну Декларацію по ПДВ?	+			
5	Чи зберігає підприємство звітність по ПДВ в електронному вигляді?	+			
6	Хто відповідає за повноту і своєчасність відображення ПДВ у бухгалтерському обліку?				гол.бухгалтер
7	Доступ до комп'ютеризованих записів з ПДВ обмежений тими особами, яким необхідний такий доступ у рамках їхніх службових обов'язків?	+			
8	У період відпустки співробітників, в обов'язок яких входить робота з ПДВ, кого призначають виконувати їх обов'язки?				заступник гол. бухгалтера
9	Чи були випадки відшкодування ПДВ на поточний рахунок?		+		
10	Детальне звірення аналітичного обліку ПДВ із синтетичним рахунком перевіряється власником, внутрішнім аудитором чи іншою відповідальною особою?				власником
11	Наявність помилок і фактів обману, виявлених контролюючими органами: - внутрішніми - зовнішніми			+	

Виконав _____ Дашевська Є.М.
 Перевірив _____ Дашевська Є.М.
 Ознайомився _____ Котик Л.О.

Додаток П

Відображення у бухобліку виправлення основної суми помилки та штрафних санкцій, пов'язаних з донарахуванням податкового зобов'язання

Відображення у бухобліку виправлення помилки		
Зміст господарської операції	Варіант «А» (помилка поточного року)	Варіант «Б» (помилка минулого року)
Зниження ПЗ		
Ситуація 1. Помилково не показали ПДВ з операції з постачання послуг оренди		
Донараховано занижені ПЗ	Дт 701 — Кт 641/ПДВ	Дт 441 — Кт 641/ПДВ*
* Якщо в результаті помилки виявилася завищена сума доходу, яку віднесли на фінрезультат (тобто його показали разом з ПДВ), то потрібно зкоригувати і податок на прибуток (Дт 641/НП — Кт 441).		
Сплачено ПЗ до бюджету*	Дт 641/ПДВ — Кт 311	
* Повинні перераховуватися безпосередньо з поточного рахунка до бюджету (п. 25 Порядку № 569).		
Ситуація 2. Не нарахували «компенсуючі» ПЗ за п. 198.5 ПКУ. Не нарахували ПДВ на суму перевищення мінбази ПДВ над договірною вартістю товарів/послуг		
Донараховано «компенсуючі» ПЗ / ПЗ із суми перевищення мінімальної бази ПДВ над договірною вартістю	Дт 949 — Кт 641/ПДВ	Дт 441 — Кт 641/ПДВ
Зменшено податок на прибуток	—	Дт 641/НП — Кт 441
Завищення ПК		
Ситуація 3. Показали ПК за операцією купівлі товарів без ПН		
Зменшено суму надміру нарахованого ПК	Дт 644/1 — Кт 631 («сторно»); Дт 641/ПДВ — Кт 644/1 («сторно»)	Дт 441 — Кт 641/ПДВ
Завищення ПЗ		
Ситуація 4. Надміру нараховано суму ПДВ		
Списано надміру нараховану суму ПДВ	Дт 701, 702, 703, 712 — Кт 641/ПДВ («сторно»)	Дт 641/ПДВ — Кт 441
Штрафні санкції за зниження ПЗ		
Самостійне виправлення помилок через УР	«Самоштраф» 3 % від суми зниження ПЗ	Дт 948 — Кт 645 (у періоді виявлення помилки)
	Пеня*	
Санкції, що нараховуються за результатами перевірки	Штраф за ППР	Дт 948 — Кт 645 (у періоді отримання ППР, якщо не плануємо оскаржити)
* Якщо помилку виявили після закінчення 90 к. дн., наступних за останнім днем граничного строку сплати ПЗ за декларацією.		